

«Норуот
күүһэ —
көмүөл
күүһэ!»

ЭНГСИЭЛИ

2017 сыл
Ыам ыйын
19 күнэ
Бээтинсэ
№ 45 (10597)

12+

1935 сыл алтынны 5
күнүгэр төрүттэммитэ

Нам улууһун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастыг хаһыата»

Утүө сонуннар
тиһиктэриттэн

ОСКУОЛА ДЬЭНДЭЙИЭБЭ

Сэрэдэбэ Ил Түмэн депутата Алексей Еремеев Намга ат сүүрдүүтүгэр улуустаағы федерация муньбаар кыттыны ыла кэллэ. Кэпсэтиигэ үөрүүлээх сонуну иһитинэрдэ: «Балачча өр хатыһан, элбэх кэпсэтиилэри ыттан күн бэһэнээ Хамафатта орто оскуолатын сана дьэитин туттарыны республика инвестиционной программыгар киллэттэрдим. Санаан да көрдөхкө, республикабыт бюджетыгар 9 млрд. солк. тиийбэт-түгэммэт балаһыанньалааҕар 225 миэстэлээх, 50 миэстэбэ интернаттаах улахан объекты киллэттэри чаччы араахтардаах этэ. Ол этэнгэ буолан быйыл оскуола дьэитин нулевой үлэтин сабалыырга 25 мөл. солк. көрүлүннэ, эһиыл бу оскуола үлэбэ кириэһтээх».

Маныха быйраыагы онорууга нэһилиэнньэ үп хомуйан, марафон ытан эрдэттэн дьаһаммыта төһүү буолла. Бу иннинэ Алексей Ильич Партизан орто оскуолатын сана дьэитин эмиэ итинник муһоннаах күөскэ туруорсан, элбэхтэ эрийсэн туттарбыта. Республика үрдүн эргэ, хаарбах оскуола дьэилэрдээх улуустар элбэхтэр, онон элбэхтик кэпсэтинэн, дьаныһан да каастаһан сүүрдөххө көттөхкө эрэ кыалара өйдөнөр.

Депуһаппыт А.И. Еремеев улууһун дьонугар-сэргэтигэр, чуолаан Хамафатта оскуолатын оҕолоругар, эрэннэриитин толорон сотору кэминэн улахан таас оскуола дьэитэ дьэндэйиэбэ.

Биһиги корр.

2017 сыл — Россияҕа
Экология сыла

«АЙЫЛБАЛЫН СӨБҮЛЭНЭН»

Россияҕа «Сир» күнэ 1998 сылтан муус устар 22 күнүгэр бэлиэтэнэр. Онно түбэһиннэрэн Никольской алын сүһүөх оскуолатын оҕолоругар «2017 сыл — Экология сылыгар» анналлаах «С природой в согласии» диэн тэрээһини «Сир» музейин коллектива (дир. П.Р. Протопопова), библиотечкарь Е.Р. Колесова тэрийдилэр. Манна «Наше творчество» уруһуй быыстапката, «Добрый скворечник» чыгачаахтарбытыгар анаан оҕолор төрөппүттэрин кытта оноһуктара кэккэлэбиллэр. Хаптаһынтан, пластиковай бытыылкаларынан онорбуттар. Тэрээһин «Сир» туһунан бэсиэдэттэн сафаланна. Сирбитин тово «Ийэ сир» диэн ааттыырбытыгар тохтоон оҕолору кытта ырыттарда, үтүө өйдөбүлү хаалларда.

Салгы айылдабыт биир кэрэ көстүүлээх, эмиэ да туһалаах хомурдуоһугар «Божья коровка» «Тагара ынаҕа» диэнгэ ананна. Музей научнай сотруднига С.Н. Протопопова «Божья коровка» кестүүмүн кэтэн кириэ. Кини туһунан кэпсээтэ, хаартыска, киниэ көрдөрдө. «Божья коровка» биир улахан туһатынан, кини дьэи сибэкилэрин сири тыа диэн кыра уонна дьийкэй харамайы сиирэ буоларын оҕолор биллэр. Оҕолор бары «Божья коровканы» араастаан онорон аралдыттар, хайдах, туһунан онорбуттарын кэпсэтилэр. Түмүккэ, оҕолор бөлөх-туһах тутан үөрэн-көтөн тарастылар.

Т. НИКОЛЬСКАЯ,
Никольской бөһ.

Тыа сиригэр — дохуоттаах үлэни

«ДАЙАР»: ҮРДҮКТЭН ҮРДҮККЭ ДАЙАН!

Ааспыт үйэ 90-с сылларын сафана экономическай бөвө туруктаах сэбиэскэй тыа хаһаайыстыбатын (совхозтары) ыһыы-үрэйи кэммиттэн 30-ча сыл ааһан эрэр. Дьийкэй ырынак сафаланан, бытарыыт биирдиилээн кэтэх хаһаайыстыбалар эстэн-быстан өрүттэр кыахтара мөлтөөн иһэллэр, ол гынан, үөһэ салалта (правительство, тыа хаһаайыстыбатын министрствота) араас формалаах тыа хаһаайыстыбатын коллективтарын тэрийэр үлэни ытталлар.

***

Ол сиэринэн биһиги нэһилиэкпитигэр 1 Хомуһаахта сыйгыны иитигэ кэтэх ыаллар кыттыгас хаһаайыстыбаны тэринэргэ олохтоох дьаһалта көбүлээһининэн (оччолорго баһылык

А.П. Атласов) дьаһал таһааран, тэрийэр үлэлэр сафаламмытара (2007 с.) орубуна 10 сыла буолла. Нэһилиэнньэттэн ким бафалаахтан сайабылыанна хомуйан, муньбахтаан, тэрилтэ Уһастабын, Балаһыанньатын биргэргэпиһит. Аан бастаан 25 кини чэпчэтиилээх кредити ылан, Салбантан Верхоянскай боруода хайысхалаах А.Х. Новиков «Борохой» баһынай хаһаайыстыбатытан 1-дии төбө убаһаны 25 тыһ. солкуобайга 5 сыл устата төлүүргэ дуогабардаһан, «Дайар» диэн ааттаах кооперативы тэриймиһит (ити этэ улахан чэпчэти).

Олохтоох дьаһалта бу сафалааһыны тэрийэригэр тэрилтэ үлэһитэрин сөптөөхтүк аттаран туруоран: кооператив сайаһааччытынан, дьаһалтаҕа тыа хаһаайыстыбатын специа-

лиһынан үлэлии сылдьар Кривошапкин Степан Ивановичы анаабыта, бухгалтерынан Амосова Мария Николаевна, сыйгыһытынан Аргунов Василий Авксентьевич талылланнар күн бүгүнүгэр диэри үтүө суобастаахтык, чийһинэйдик, үрдүк таһаарылаахтык үлэлии-хамсы сылдьаллар. Онно биһиги кооператив чилиэттэрэ махталбыт улахан.

Кооперативтыт бастаан тэриллэһиттэн быдан кэнээтэ, улаатта. Билигин 70-ча чилиэннээх, 270-ча сыйгы иитиллэр, 2 учаастакка сыйгылары тутар-хаайар, аһатар улахан күрүөлөр-хаһаалар, үлэһиттэр озорор-үлэһит дьэилээр-уоттара тутуллан бары усулуобуйа баар. Сайынын анналаах оттуур звено тэринэн оттуулар, сыйгылар сыл таһар отторун

оттоон бэйэлэрэ хааччылааллар. Сыйһарылыбыт оттонон ходоһа кырыымчык, тийибэт, ол иһин базалартан чугас софус оттуур ходоһалаах кэтэхтэр сирдэрин эһии оттуулар, онон инникитин олохтоох дьаһалта ити боппуроска болдомототун ууран дьохуннаах көмөнү, быһаарыны тобулара буоллар диэн бафарабыт.

Улууспутугар, республикабытыгар даһаны маньык хабааннаах кооперативтар баалайда ахсааннаах тэриллэһиттэрэ иһиллэр-биллэр этэ. Ол гынан, тэрээһиннэрин кыай-бакка, ырынак ыгытыт ты-

луйбакка ыһыллан, тохтоон афыйаабытара биллэр. Онтон биһиэһэ үүнэ-сайда турар, биирдиилээн кэтэх хаһаайыстыбалар үтүспүт итинник тэринэр кыахыт суох. Аны бу кооперативтыт тула нэһилиэкпитигэр 10-тан таһа сыйгы ииттэр ИП-лар тэриллэннэр, алаас-алаас аайытын базалар тэрилинилэр, эдэр үлэһит дьон инникитин да бииргэ түмсэн, көмөлөсүһэн, биир өйүнэн-санаанан айа-тута сылдьалларыгар бафарабыт.

Убаастабыллаах олохтоох дьаһалтабытын, кооперативтыт сайаһааччытын, үлэһитэрин, чилиэннэрин үтүө түмүктэрдээх, 10 сыллаах үбүлүйүтүнэн итиитик-истинник эфэрдеһибит, дьолу-соргуну бафарабыт!

Арамаан ЛЕОНТЬЕВ,
1 Хомуһаахта

Мин маньык этиилээхпин

Ыам ыйын сафата кальянай арыллары туһунан сонун киин нэһилиэги, улууһу бүтүннүү тилийэ көһүтэ. Биллэри батсаапка тарфанаатын кытта, бу кэпсэтэр ситим араас санааларынан «Ыһахтаһанан», «Бирафаттанан», «орғуйан» озорбута. «CHILLOUT»-чиллау-т-успокаиваться-расслабляться-орғускуйар, күһүн өһүлэр диэн ис хоһоонноох кафе тово күһүстээх кэпсэтиини таһаарда?

Л.М. Маркова, улуустаағы чөл олох хамсааны сайаһааччыта, улуус муньбадын депутата:

— Кальянай арыллыбыт сурафын истэн нэһилиэнньэ олус аймаммыта. Ордук батсаап ситиминэн дьон өйдөөбөтүн, «бу тоух үлүгэрэй», «маньык буоллаһына оҕолорбутун сүтүйүүһүктар» диэн ылыммат, ардыгар уордай-ар да курдук санаа үлэһиттэ баара. Улуустаағы чөл олох түмсүү сайаһааччытын быһыытынан, бу маньык тэрилтэ арыллыыта биһиги улууспут социальнай балаһыанньатын намтатын сөптөөх диі саныбын. Дьон, оҕо-уруу сайдытыгар төрүт көмөлөспөт, төттөрүтүн таһнары тардар, доруобуйаҕа, өйгө-санааҕа содуллааһын киһи барыта дьиксинэ этэр. Практика көрдөрүөнүн, кальянайдар сыйа-баайа арыгы, наркотик хон-

БУРҔАНЫҔ БУРУО БУОРТУЛААХ ДУО?

туруола суох туттулар сиригэр кубулуйаллар. Тово диэтэр, тустаах көрү-нары багыһар, чэпчэки майгылаах дьон мустан оннук ирдэбили туруордахтарына, хаһаайыттар төлөбүр төрүөтүгэр хааччыларга дьулуһаллар. Аһыллыбыт күнүгэр хайы сах калыаннаы озорор эдэр оҕолор хаартыскалары инстаграмнарыгар таһаарыттары дьон сөвөн кэпсэбитэ. Сарсыһыгар Нам улууһун общественоһа миэстэтигэр баран билсэбиһит. Нам улууһа чөл олох иһин түмсүү чилиэттэрэ, улуустаағы женосовет, аҕа сүбэтин бэрэссэдээтэлэ А.К. Кривогорницын, чилиэттэр А.И. Татаринов, И.И. Павлов, общественной сэбиэт бэрэстэбиһиттэрэ, Ленскэй нэһилиэк депутаттара В.В. Попова, Р.Н. Горохова, К.Я. Сивцева буолан кальянай хаһаайыттары кытта кэпсэтибит. Бу аралдытар тэрилтэни предприниматель уолаттар аспыттар эбит. Докумуннарын көрдөрдүлэр. Бу иннинэ кыра кафе арыян үлэлэтэ сатаабыттар даһаны, кыайан барыс киллэр-бэтэхтэрин хомойон туран этилэр. Биһиги, общевность, Нам улуухугар маньык тэрилтэ арылларын сөбүлээбипитин биллэрдибит уонна бука диэн үлэлэрин салаатын уларытан чөл олох хайысхатынан, холбура, фитнес, чэбдигирди хайысхатыгар үлэһиттэригэр сөбүлээтибит. Итиэннэ медицинскэй тэрилтэбэ соф суох тэрилтэ буоларын, улуустаағы гимназия интернатытан чугас сиргэ табахтыр тэриллэр атылаһына суохтаахтарын ыйдыбыт. Онон улуус дьонно бары турунан, хара дьайдаах араас аты-эр-

ровой коктейль» диэн ааттанар. Састаабыгар доруобуйаҕа тоух да буоргута суох чэйдэр уонна краситель бааллар. Унан ырастанан, сидэлэнэн киһиэһэ тийгээлэр. Онон киһини туймаардан, мэйитин эргитэн, өйүгэр-санаатыгар дьайбаттар, охсууну онорботтор. Кальян тэриллэрэ биридэ эрэ туттуллаллар. Онон санитарнай турукка эпипиттиллэр.

Биһиэһэ 20 саастарыттан сылдьаллара көһүлэнэр. Паспары бэрэбэркэлиир хонтуруоллаахпыт. Онон тоух да буортубут суох диэн, хаһыат нөһүө төрөһүттэри, эбэлэри, эһэлэри уоскутуохпутун бафарабыт. Общественность биһиэһэ кэлэ сылдьыбытын тоух диэхпитигэр? Биһиги кинилэри өйдүүбүт. Билинни балысханый сайда турар олохто дьиксиннэллэр сөп. Ол гынан баран, өссө биридэ тоһоһолоон этэбит, биһиги кафебыт доруобуйаҕа тоух да буортута суох.

Общественность модьуйан үлэбит тохтообут курдук кэпсээлэр. Оннук буолбатах. Ким да биһиги үлэбитин тохтоото илик. Биһиги сокуон хараһынан арыллыбытыт. Ыам ыйын уһун өрөбүллэригэр мэхэйдэтэн кылгас кэмгэ тохтообуппут. Бу ый бүтүүгэ үлэбитин салгыахпыт.

Дьэ, көрөгүт курдук икки өттүттэн санаалар утарылаһаллар. Ол гынан баран, «үрүңү»-«хараны» нэһилиэнньэ бэйэтэ эрэ быһаарыаҕа. Ким да, киһиэхэ да, күһүнүн сонгуну, сыйһарар бырааба суох. Бириэмэ көрдөчөн иһиэбэ. Онуоха диэри ааһааччылары аһафас кэпсэтиитэ ынырабын.

Лена НОГОВИЦЫНА

Сокуону тутуһуу – барыбыт эбээһинэспит

БЫРААПТАН — ЭППИЭТИНЭСКЭ

Сокуоннай саастарын туола илик оҕолор буруйу оноруулар Нам селотугар, улуска, республика, бүтүн дойдуга үрдүнэн улахан актуальной проблема буолар. Оҕо буруйу онорууга, бастатан туран, эппиэтинэһи билбэттэн, улаханга уурбатытан, оонһуу, көр-күлүү курдук ылынарыйтан, төрөһүт хонтуруола суоҕуттан, күннээҥи режимы тутуспатытан у.д.а. биричинэлэртэн тахсар.

«Ленскэй нэһилиэк» МТ иһинэн үлэлиир сокуоннай саастарын туола илик оҕолор дьыалаларыгар уонна бырааптарыгар көмүскүүр общественнай сэбиэт тэрийиитинэн Нам селотугар оҕолорго анналаах «Сокуон хараҕынан» ток-шоу үһүс төгүлүн ыытыллына. Ааспыт ыйга А.Ф. Шестаков аатынан сынһалан киинигэр «Юридическое ответственного несовершеннолетних» диэн темаҕа ааста. Манна күннээҥи үлэ түбүгүттэн үүнэр көлүнүэҕэ быыс булан ыгьрылылаах экспертэринэн Намнааҕы межрайоннай следственный отдел салайааччыта Айсен Птицын, «Нам улууһа» МТ баһылыгы солбуйааччыта, Россия юристарын ассоциацияларын Нам уллуһун отделениегын бэрэссэдэтэлэ Николай Степанов, «Нам улууһа» МТ быраап, кадр уонна наҕараадалааһын боппуруостарыгар отдел кылаабынай специалистһа Саха Осипова кыттыннылар. Ток-шоуга Нам 1-кы уонна 2-с

Нэдээх орто оскуолалар үөрэнээччилэрэ, педагогтара көхтөөх кыттыны ыллылар, экспертэргэ интэриһинэй ыйытыгылары биэрдиэр, ханнык эмэ быһыны-майгыны үөскэтэр усулуобуйаларга бэйэлэрин санааларын эттилэр, билиилэрин ханаттылар, сокуону билбэт буолуу эппиэтинэстэн босхолоботун өйдөөтүлэр. Сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолорго туһаайан этихэпитин баҕарабыт, хас биридии киһи бэйэтин БЫРААБЫГАР олоһун, ЭБЭЭҨНЭСТЭРИН толорон, ЭППИЭТИНЭСТЭРИН тутуһан, атын дьон интэриһигэр убаастабыллаахтык сыйһаннаһан, эйэлээх, сөптөөх быһыылары онорон ситиһиллээх олоһу олоорго талаһахтаах.

А.И. СЛЕПЦОВА,
«Ленскэй нэһилиэк» специалистһа

Эрэйдээх этигэс

ТҮМСҮҮПЭЭХ БУОЛУОБУҢ

Сахабыт сириң автономията төрүттэммитэ 95, конституциябыт ылыллыбыта 25 сылларыгар аналлаах миитин И.Е. Винокуров скверигэр ыытыллыбыта. Улууспут, нэһилиэкпит салалтата мустубут дьону бу дьонун күнүнэн эҕэрдэлээн туран М.К. Аммосов, И.Е. Винокуров урукку аас-туор олоххо, үтүө дьону үтүрүүйэр кэмнэ араас ыар түгэннэри туруулаһан туораан, модун санааларын булгуруп-пакка, бүгүңгү олохпут туһугар охсуспут ытык дьоммут тустарынан кылгас ахтыы онордулар. И.Е. Винокуров пааматынньыгар гирлянда, тыыннаах сибаакки дьөрбөтүн ууруу ыытылына. «Добун» уолаттар ансаамбыллара «Ыллыах, Ылдыаа туһунан» диэн ырыаны өрө күүрүүлээхтик ыллаатылар. Ол эрэн, бүтүн республика дьону билинэр, бэйэлээх бэйэбит дьоммутун санаан ылар, ахтан аһар, сүдү суолталаах күммүтүгэр киһи олох аҕыйах этэ. Нэһилиэкпитигэр 10-тан тахса тыһыынча киһи баар дииллэр, саатар биер чааһы сиртибэлээн сүүсчэкэ киһи кэлбитэ буоллар кэм киһи хараһар быраһыллыа этэ. Дьингэр, ааспыт кэми умнут, буола турары сыналгы, кэлэр кэмнэ дьулуһар буоллахпытына, ол оҕолорбутугар, ыччаттарбытыгар үтүө холобур, үөрэххэ, үлэҕэ, олоххо көбүлүүр биер күүс буолуо этэ.

З.И. ЕГОРОВА

Улуус баһылыгың колонката

ААСПЫТ НЭДИЭЛЭБЭ

Ааһааччы, дорообо!
Быйыл дьылбыт уратылардаах буолбутун ааспыкка ахтан аһарбытым. Хаар эрдэ уулан ойуур баһаардара номно тахсаннар түбүк бөҕө буоллубут. Билигин бу өттүнэн балаһанньаны көннөрдүбүт. Аны халаан уугун кэтэһибит. Прогноз көрдөрөрүнэн, өрүспүт ааспыт сирдэригэр уу таһыма лаппа намһах, критическэй бэлиэлэртэн сорох сирдэргэ аһарыттан итэбэс. Сорох кырдыаҕастар орто да ходуһа уута кэлиэ суох диэн сылытыллылар. Ол эрэн сорох сылларга уу намһах диэн уоскуйбутун кэннэ, оһон-манан харыылар тахсаннар сүүрүү-көтүү бөҕө сағаланааччы. Оһон өрүс мууһа олоһу аһан, ырааһырыар диэри араас күүтүллүбэтэх түгэннэр тахсыахтарың сөп, ол иһин сэрэхтээх буоларбытын умнумуохха наада. Иккис өттүнэн, намһах сирдэргэ уу тахсыбатаҕына аны сайын оппүт үүнүүтэ мөлтүгөн сөп, оччотугар кэлэр кыстыкка күчүмэҕйдэр тахсыахтара. Билигин ходуһалар үкэ баһынай, чаһынай буоланнар бу күнтэн күргүөмнээхтик оттуоххайың диэн этэр олуона курдук, оһон эһиил саас “дьылга баран эрэбит, кытаатан көмөлөһүң, от атылларга оччо үп наада, бачча харчы наада” диэн суламат туһугар сайын арыларынан, кытылларынан, алаастарың урут сэбиэскэй кэм сағана курдук салаа да оту хаалларбат ғына харса суох оттооһотхутуна эрэ сатаһар. Урут дағаны кураан дьылларга атын улустары керийбэксэ, салалтаҕа илии ууммака кыстык оппүтун булуһан син сылы тахсар буоларбыт. Маныха нэһиликтэр дьаһалталара, общественность оттооһун хампааньытаҕар сөптөөх болдомтону ууран, хонтуруол олоһтоон быһааччы кытыңнағына эрэ кыстыкка үтүө түмүктэрдээх кириэхпит. Ону тэнэ сайын, күһүн эрдэ өрөмүөн үлэлэрин үмүрүтэрибиз бэбискэттэн түспэт. «Сайынны биер күн дьылы аһатар» диэн норуот бэргэн этигин мэлдьи саныы сылдьарбыт уонна үлэҕэ-хамнаска туһанарбыт эрэйиллэр.

Александр АТЛАСОВ

Суот-учуот эйгэтигэр

Саха республикатың правительствота уонна республика Счетнай палаатата 2001 сылтан биергэ үлэлэспиттэрин түмүгэр улустарга хонтуруоллуур-суоттуур органнар тэриллибиттэрэ. 2013 с. СР Президиен 2334 №-дээх ыйааһар олоһун «Нам уллуһа» МТ хонтуруоллуур-суоттуур палаата председателиң биер штатнай единицата арылыбыта.

Хонтуруоллуур-суоттуур органнар үлэлэрин ис хоһооно «Об общих принципах организации деятельности контрольно-счетных органов субъектов Российской Федерации и муниципальных образований» диэн 2011 с. олунньу 7 күнүттэн 6 №-дээх Федеральнай сокуонна олоһун. Бу сокуонна сөп түбэһиннэрэн, «Нам уллуһа» МТ депутаттарың сэбиэтин 2013 с. ахсынны 10 күнүттэн 5-3 №-дээх быһаарытынан, улуска хонтуруоллуур-суоттуур палаата Балаһанньата биэргэтиллибитэ. Бу 22 ыстатыйалаах нормативнай-правовой актаҕа хонтуруоллуур-суоттуур палаата үлэтин принциптэрэ, састааба уонна структурата, сүрүн боломуочуйалара о.д.а. ыйыллыбыттара.

Хонтуруоллуур-суоттуур орган — бу тас муниципальнай финансовой хонтуруол бастайаннай төрөккэ үлэлиир органа уонна МТ бэрэстэбиитэллээх органынан тэриллиэр. Атын үбү хонтуруоллуур органнартан уратыта диэн, бастатан, хонтуруоллуур объектарыттан тутулула суоға уонна бэйэтин үлэтин туспа тэрийэрэ буолар, иккиннэн, МТ бэрэстэбиитэллээх органыгар эрэ оччуоттуур.

«Нам уллуһа» МТ хонтуруоллуур-суоттуур палаатаҕа (мантан салгы — Палаата) бэйэтин үлэтин 2014 с. тохсунньу 1 күнүттэн сағалаабыта. Бу бэйэни салайыны саға тэриллибит органын уталытыллыбат соруғунан Палаата састаабың, структуратың торумнааһың, тэрийэр ис хоһоонноох нормативнай-правовой актылары бэлэмнээһин буолбута. Бүгүңгү туругунан Палаата састаабыгар председатель уонна инспектор киирэллэр.

Сокуон чэрчитинэн Палаата боломуочуйатыгар киирэллэр:

ИТЭБЭСТЭРИ ТУОРАТЫАХХА, ҮБҮ СӨПКӨ ТУҢАНЫАХХА

— «Нам уллуһа» МТ бюджетын толорууну хонтуруолаһың;
— олохтоох бюджет бырайыактарың экспертизата;
— олохтоох бюджеты толоруу туһунан сыллаағы отчуоту бэрэбиэркэлээһин;
— муниципальнай бас билигэ сылдьар баайы-дуолу салайыны уонна дьаһайыны хонтуруолаһың;
— муниципальнай правовой актылар бырайыактарың, муниципальнай анал программалар үп-экономической өттүнэн экспертиза;
— бюджетнэй процеһы ырыты (анализ), о.д.а.
Палаата тустаах үлэтигэр сүрүн законодательнай актылары таһынан Регламеның, тас муниципальнай үп хонтуруолун стандартарың, бэйэбит онорбут уонна биэргэспит былаамытың, мань таһынан Россия муниципальнай хонтуруоллуур-суоттуур органнарын Союһа, СР Счетнай палаатага рекомендациялаабыт стандартарың сағалытарабыт. Палаата 2015 сылтан СР хонтуруоллуур-суоттуур органнарын сэбиэтин чилиэһин буолар.

СР Счетнай палаататың, федеральнай казначействотың, предпринимательство уонна туризм дьыалаларыгар министерствотын кытта Сөбүлэһилэри түһэрибитэ. Мань таһынан Нам уллуһун поселениелары бэйэни салайыныыга 19 бэрэстэбиитэллээх органнара бэйэлэрин быһаарыларынан Палаатаҕа тас муниципальнай үп хонтуруолун онорорго боломуочуйаларын биэрэн тураллар, манан сибаэстэн 2014 с. киилэри кытта туһааннаах Сөбүлэһилэр түһэриллибиттэрэ.

Палаата үлэтин бэйэтэ онорбут уонна биэргэспит былааныгар олоһун ыттар. Үлэбит сүрүн өрүтэ экспертизэ-аналитической уонна хонтуруоллуур тэрээһиннэргэ буолар. Оттон объектарың олохтоох бэйэни салайыныы органнара, муниципальнай учреждениелар уонна МУП-тар, муниципальнай бас билигэ баар баайы-дуолу туһанар атын тэрилтэлэр, олохтоох бюджет суотугар субсидиялары, кредиттэри, мэктиэлэри ылбыт тэрилтэлэр буолаллар.

Палаата үс сыллаах үлэтин устатыгар 20 хонтуруоллуур тэрээһиннэри ытта, ол иһингэр — 1 СР Счетнай палаататың кытта, 2 — Нам уллуһун про-

курауратың ирдэбилиң, 1 — «Нам уллуһа» МТ депутаттарың сэбиэтин соруудагың. Бэрэбиэркэнэн 35 объект хабылыңна, ол иһингэр — 16 олохтоох бэйэни салайыныы органнара, 2 — муниципальнай учреждениелар, 17 — атын тэрилтэлэр.

Бюджеты толоруу сыллаағы отчуотун тас бэрэбиэркэтин таһынан ытыллыбыт хонтуруоллуур мероприятиелар сүрүн хайысхатыгар «Нам уллуһа» МТ тыа хаһаайыстыбатыгар, предпринимательствота, туризмга бюджет үбүн аналыйан уонна көдүүстээхтик туһаныны хонтуруолаһың киирэр. Мань таһынан «Нам уллуһа» МТ бюджетттан поселениелар бюджеттэригэр ытыллыбыт үбү тус аналыйан уонна көдүүстээхтик туһаныны бэрэбиэркэлээһин ытылыңна. Бэрэбиэркэлэр түмүктэринэн 24 акта бэлэмнэннэ.

Бэрэбиэркэлэммит үп уопсай кээмэйэ 241741,1 тыһ. солк., ол иһингэр бюджет үбэ — 53841,8 тыһ. солк. тэннэһэр. Мантан 11587,1 тыһ. солк. уопсай суумаҕа кэһилэр уонна итэбэстэр бэлиэтэниилэр, ол иһингэр анал сыалын тутуспака туһаныы — 8496,3 тыһ. солк., көдүүһэ суох туһаныы — 910 тыһ. солк., сокуону көһөн туһаныы — 709,7 тыһ. солк., атын кэһилэр — 1471,1 тыһ. солк. буолла.

Саамай улахан кээмэйдээх уонна суолталаах кэһилэриң «Развитие сельского хозяйства на 2012-2016 гг.» муниципальнай тус аналлаах программаны толорууга туһаайылыбыт субсидиялары биэриигэ кэһилэр буолаллар. Ол курдук, бэрэбиэркэлиир кэмнэ 2013 с. тыа хаһаайыстыбатың табаары онорооччуларыгар субсидиялары туһаныыга тахсыбыт кэһилэр 7986 тыһ. солк. тэннэстилэр, бу кэһилэр уопсай кээмэйдэриң 69%-ны ылар.

Ытыллыбыт хонтуруоллуур мероприятиелар түмүктэринэн бэрэбиэркэ объектарыгар булулубут кэһилэри туоратыыга мизэрэли ылыныыга 4 представление, 3 предписание ытылыңна. Мань толоруу

мэлдьи хонтуруолла сылдьар, күн бүгүн хонтуруолтан 3 представление уонна 2 предписание уһулла иликтэр. Үбү туһаныыга хонтуруоллуур мероприятиелар бары матырыһааллара быраабы харыстыыр органнарга тиксэрилиннилэр.

Бэрэбиэркэ түмүгүнэн көстүбүт кэһилэртэн 1821,3 тыһ. солк. суумаҕа итэбэстэр көннөрүлүнүлэр, ол иһингэр «Нам уллуһа» МТ бюджеттыгар 350,2 тыһ. солк. чөлүгэр түһэрилиннэ, 1471,1 тыһ. солк. итэбэстэр докумуоннар, оччоттар оһоһулунулар. Көстүбүт итэбэстэри туоратыыга бэрэбиэркэни ааспыт объекттар салгыы үлэни ытыллар.

Экспертнэй-аналитической үлэ чэрчитинэн Палаата «Нам уллуһа» МТ депутаттарың сэбиэтин быһаарыларың, ону тэнэ атын нормативнай-правовой актылар бырайыактарың экспертизалара ытылыңнылар, ол иһингэр муниципальнай тус анал программалар уонна бюджет туоһунан сыллаағы отчуоттарың бэрэбиэркэлэрэ бардылар. 2014 сылтан сағалаан 457 экспертиза ытылыңна, мантан 72%-на бюджет туоһунан туһунан уонна «Нам уллуһа» МТ, поселениелар биэргэтиллибит бюджеттэригэр уларытыны киилэригэ бырайыактар үп өттүнэн экспертизалара буолаллар.

Экспертнэй-аналитической мизэрэлэр түмүктэринэн бэлиэтэһиннэр оһоһулунулар, ону көннөрүүгэ 588 рекомендациялар уонна этиилэр киирбиттэриңтен 466-та, ол эбэтэр 79%-на көннөрүлүннэ.

Түмүктээн эттэххэ, Палаата үлэтэ аһардас үлэ итэбэстэриң эрэ булууга туһаайылыбат, бюджет үбүн туһаныыга сөптөөх управленческой быһаарылары ылыныыга, бюджет ис туругун уонна салаллыгы сайыннарыыга көмө, ыйыы-кэрди буолар диэн этиэхпитин сөп.

Н.Р. ПОПОВА,
«Нам уллуһа» МТ хонтуруоллуур-суоттуур палаататың председатели

Иллэн кэм – кылаакка тэн

СТАДИОНГА – ЭРЧИЛЛЭ, ДЬААРБАЙА

Халлаан сылынан үтүө күннэр-дьыллар үүннүлэр. Оҕо-аймах таһырдыаны былдьаһар. Уһун тымныы кыһын кэнниттэн сибиэһэй салгыҥна сылдьартан ордук үчүгэй туох баар буолуой? Онуоха культурнай-спортивнай комплекс стадиона Ыам ыйын 1 күнүттэн сайынҥы сезонун арыйда. Сарсыарда 6 чаастан киэһэ 10 чааска диэри манна ким баҕалаах кэлэн сүүрэн, хааман, сэрээккэлээн этин-хаанын чэбдигирдиэн сөп.

Биир бэйэм, кыра оҕолордоох киһи, «салгын сии» диэн ааттан стадион тулатыгар, стадионга бэйэтигэр дананы, дьаарбайа, күүлэйдии тахсарбытын олус сөбүлүүбүт. Онон көрдөххө, сүүрэр дьон, хаалыктаах хаамааччылар, бэйэм курдук оҕо дьаарбааччылар үгүстэр. Аҕыйах сыл иһигэр стадион дьон сөбүлээн сынньанар, иллэн кэмин туһалаахтык атаарар, спордунаан дьаарыктанар сиригэр кубулуйда. Интэриэскэ, сүүрэр сылдыааччыларга кытта кэпсэттим.

Александра, уһуяан итээччигэ, икки оҕо ийэтэ:

— Сүүрбүтүм алгыс сыла буолла. Стадион тутулуоһунан тиһигин быспакка сүүрэр буоллум. Эрчиллэргэ бары усулуобуйа баар. Суолга сүүрэр сылдыар курдук буолуо дуо? Быыл суох. Кылабынайа, массыына суох. Онон куттаммакка, дыксиммэккэ төһө баҕар сүүрбүн. Сүүрэр киһи элбэх. Стадион сарсыардаттан аана аһаҕас. Мин бириэмэбиттэн көрөн, кун аайы да кэлиэхпин сөп. Халлаан сылында да, стадион арылларын күүшпүтүнэн барабын. Сибиэһэй салгыҥна сүүрэр олус үчүгэй, доруобуйага туһатын этэ да барбаһын. Инникитин, уолаттарбын аҕалан сүүрдүөхпүн баҕарабын. Миигин кытта тэнгэ сүүрэллэрэ буоллар, дьарык оностуо этилэр.

Дьэ, бу курдук иллэн кэмнигин туһалаахтык атаараргытыгар сүбэлибин. Стадион аана спордунаан дьарыктанааччыларга өрүү аһаҕас.

Лена **НОГОВИЦЫНА**

В.И. Ленин аатынан Бүтүн Союзтаағы пионерскай тэрилтэ 95 сылыгар анаар

1976 сыллаахха Ыам ыйыгар, биир сааскы ылаангы күн, өрөбүлгэ киһи күүшпэтэх өттүттэн дьулаан күн үүммүтэ. Кыра оҕолор 1 Хомустаах оскуолатын сарайыгар тахсан костер отто ооньуу сылдыбыттарыттан эмискэ баһаар барар, оҕолор икки атахтарынан куотар аакка бараллар. Аһаан иһэр дьон оскуола умай турарын көрөн, Намна баһаарынайга биллэрэллэр да, кинилэр хаһан кэлиэхтэригэр дылы оскуола умайан бүппүт. Олохтоохтор, улахан дьон, учууталлар, улахан оҕолор баһаары уу кутан умуллара сатаабыттар да кыайтарбатах. Арай саҥа чороччу улаатан эрэр уолчаан, 14 саастаах пионер, дружина сэбиэтин председателэ Сергей Кривошапкин умайа турар оскуолаттан сүүрэн киэрэн пионерскай хостон пионерскай дружина Знамятын таһааран оҕолору, улахан дьону соһуппүт. Дьэ, улахан хорсун быһыы! Сергей пионерскай чизһи үрдүктүк тутара мантан көһүннэ.

Бу хорсун оҕо кимий диэн ыйыталастаахха Анисия, Сергей Кривошапкиннар диэн үс оҕолоох эдэр ыал улахан оҕолоро эбит. Сергей кыра эрдэбиттэн эппитинэстээх буола улааппыт, ийэтэ дьаһылаҕа ньээнкэнэн үлэлиир, аҕалара Дьокуускай куоракка университетка быраас үөрэҕэр үөрэнэр. Онон дьыттигэр улаханнара буолан бырааттары кини көрөр-истэр, ийэтигэр көмөлөһөн, үлэтигэр сылайан-элейэн кэллэбинэ, аһын астаан тоһуйар, дьыэтин сылаастык тутарга кыһаллан сарсыарда аайы мас хайытар, оһонун оттор, бырааттары десадакка илдьэр, аҕалар. Кыра улаатан эрэр оҕо улахан үлэ. Сергей үчүгэй үөрэнээччи, Олег Кошевой аатынан пионерскай дружина председателинэн алгыс кылааска үөрэнэ сырыттаһына талбыттар, онон эбээһинэтигэр сүрдээх эппитинэстээхтик сыһыаннаһан үлэлиир буолан, дружина үлэтэ үрдүк таһымна турара. Пионерскай дружина оройуонга үчүгэй үлэлээх дружинанан биллэрэ. Сергей председателиир бириэмэтигэр пионерскай дружина

ХОРСУН БЫҢЫ УМУЛЛУБАТ

правофланговой ааты чиэстээхтик сүгэн кэлбиттэр. Ол бириэмэҕэ пионербаһаатаһынан эдэр комсомолка кыыс Е.И. Иванова сатабыллаахтык пионерскай үлэни салайан үлэлэтэрэ.

Пионерскай тэрилтэ оҕо иитиитигэр улахан оруулаах, пионерскай символиканы оҕолор пионерга киэрэллэригэр үчүгэйдик ырытан үөрэтэн киэрэллэрэ. Онон пионерскай Знамя Дружинага туох суолталааһын билэр буолан, Сергей умайа турар оскуолаттан, төһө да салыннар, пионерскай Знамятын быһыабыт.

Эдэр пионер хорсун быһыытын сыаналаан Саха сирин Өрөспүүбүлүкэтин Комсомолун обкома Бүтүн Союзтаағы пионерскай лаабырга «Артекка» баран сынньанан кэлэригэр путевканын наһараадалаабыта. Сергей «Артек» лаабырга Бүтүн Союзтаағы Сэттис пионерскай Слекка делегат быһыытынан кыттыны ылбыта.

Сыллар аһаллар, уол улаатар, комсомолга киэрэр, бастын комсомолец, орто оскуоланы үчүгэйдик үөрэнэн бүтэрэн Днепрпетровскайга тыа хаһаайыстыбатын институтугар бэйэтэ соҕоһун тийээн экзаменын «үһэ» суох туттаран үөрэххэ киэрэр.

Бу эмиэ хорсун быһыы эбит – саҥа олоххо үктэнэн эрэр 18 саастаах эдэр киһи суолун бэйэтэ тэлинэн ыраах сиргэ айаннаан

үөрэххэ киэрэрэ. Кыра эрдэбиттэн Сергей сүөһүгэ, кыылга наһаа тардыһылааҕа, ол баҕатын толорон зоотехник идэтин ылан, Дьокуускай куоракка 1986 сыллаахха Тыа хаһаайыстыбатын научнай-исследовательскай институтка младшай сотруднигынан үлэли киэрэр, икки сыл үлэлээбитин кэннэ, бэйэтин үрдүк таһымнаах билиилээгин биллэрэн, институт салалтата кинини аспирантурага салгы үөрэнэригэр рекомендация биэрэр. Онон Сергей тыа хаһаайыстыбатын наукатын баһылы Новосибирскай куоракка Сибирдээҕи научнай-исследовательскай институт аспирантуратыгар ситиһиилээхтик туттаран киэрэн үс сыл үөрөнэр. 1991 сыл сэттиннэ 3 күнүгэр Сергей бу орто дойдуттан соһумардык олохтон туораабыта. Кини билигин тыыннааҕа буоллар, Саха сирин тыатын хаһаайыстыбата сайдарыгар төһөлөөх улахан үлэни ыгыта этэй. Быстах өлүүгэ киэрэн биэрбэтэ буоллар, Саха сирин дьон кининэн киэн туттар ыччата буолуохтаах этэ.

Хорсун быһыы умнуллубат, онон хорсун пионер оҕолорго үйэ туһары холобур буола туруо.

ЗАТИХОНОВА,
Нам, РФ үтүөлээх учуутала,
РФ Журналистарын союһун чилиэнэ, Нам улуһун Ытык кичитэ

Үөрэҕирин эйгэтигэр

Саха сиригэр оскуола саастаах оҕолорго анаан идэҕэ күрэхтэри ыгыты үгүскэ кубулуйда. ФГОС кириэриттэн оҕо саадтарыгар техникскай хайысхалаах эбии дьарыктарга болҕомто улаатта.

Ыам ыйын 10 күнүгэр Намнаағы «Сулусчаан» оҕо уһуяаныгар Экология сылыгар уонна ССРС норуодунай учуутала Михаил Андреевич Алексеев 100 сааһыгар анаммыт улуустаағы леҕо-конструирование уонна робототехника «SULUSSkills» фестивала үрдүк таһымна буолан ааста. Тэрээһин бийыл иккис төгүлүн ыгытылар.

Фестиваль үөрүүлээх аһыллыгытыгар Нам улуһун үөрэҕин управлениетын инновационнай салаатын начальнига С.И. Петрова, оскуола иннинээҕи үөрэхтэһин салаатын сэбиэдиссэйэ С.С. Поротова, 11 №-дээх «Сулусчаан» оҕо уһуяанын сэбиэдиссэйэ

«WORLD SKILLS» - ОҔО СААДЫГАР

М.И. Сивцева эҕэрдэ тылларын тиэртилэр, тэрээһин сыалын-соругун билиһиннэрдилэр.

Салгыы 2 бөлөҕүнэн леҕо-конструирование уонна робототехника «Умная вертушка» күрэхтэһиилэр саҕаланнылар.

Леҕо-конструирование 8 оҕо, робототехника 5 хамаанда кытынна. Дьүүлүүр сүбэ кыттааччылар бары тэн бэлэмнээхтэрин, кыайыыга дьулуурдаахтарын, 5 саастаах кырачааннар анал программа схематынан роботтары онорон хаамтарбыттарын сөҕө-махтайа бэлиэтэтилэр. Миэстэлэр маньык табыстылар: леҕо-конструирование — 1-кы м. - Халдеев Руслан (Нам, 5 №-дээх «Кэскил» о/с, сал. А.П. Шадрин, А. Д. Сокольников), 2-с м. - Игнатъев Толя (Нам, 11 №-дээх «Сулусчаан» о/с, сал.

Т.П. Прокопьева), 3-с м. - Павлов Тимур (Граф Биэрэгэ, «Ромашка» о/с, сал. В.С. Чирикова); робототехника — 1 м. - Захарова Валерия, Аргунов Арчылаан, Нам, 12-с №-дээх «Мичил» о/с, сал. Т.А. Николаева), 2 м. - Барамыгин Айаал, Сметанин Арсений (Нам, 11 №-дээх «Сулусчаан» о/с, сал. А.Н. Леверьева), 3-с м. - Охлопкова Валерия, Макаров Артур (Нам, 7-с №-дээх «Тулукчаан» о/с, сал. Л.М. Попова).

Күрэх социальнай партнэра уонна спонсора, «LEGO-Education» фирма директора Октябрина Семеновна Петрова робототехника бастаабыт хамаанда анал бириис туруорда. Кыттааччылар бары сертификатын уонна сыаналаах бириһинэн наһараадаланан үөрэн-көтөн тарҕастылар.

Шадрин Анна Петровна,
Нам с. 5 №-дээх «Кэскил» о/с итээччигэ:

— Бүгүн итиллээччим Руслан Халдеев кыайылааһынан табыста. Экология сылынан «Экологияны харыстыбыт дуо?» диэн теманы талбыппыт. Баастаан саҥа санаа көрдөөбүппүт. Уолбут баҕатынан 2-3 леҕоны холбоон, элбэх чаастан турар оһоһугу былааннаабыппыт. Хонуутун, фигураларын талбыппыт. Өрөбүллэргэ кытта дьарыктаммыппыт. Оҕо саадпыт сэбиэдиссэйэ Е.К. Харитонова «LEGO-Education» фирматтан элбэх чаастан турар конструктордары атыһаласта олус көмөлөстө.

Халдеева Юлия Александровна, төрөппүт:

— Уолум Руслан кыра эрдэбиттэн маҕаһыныҥа киэрдэ да, сымнаас ооньууртан, массынаттан ордорон, леҕоны интэриэһиргиирэ. Ону аҕата көбүлээн, өрөбүл аайы биирдини атыһалаһар буолбута. Бириэмэҕэ онорууга элбэхтик эрчилиннибит. Леҕонан дьарыктаныаһыттан 20 иһинэн суоттуурга үөрэннэ. Дьаныардаахтык үлэлииргэ, тиһэҕэр тиэрдэргэ үөрэтэбит. Хайҕаан санаатын көтөҕөбүт. «LEGO-Education» фирма леҕолара оҕо айар дьовурун сайыннарыыга олус көмөлөһөтөр. Бүгүнгү кыайыытын инникигэ кынаттыыр. Санаабытын көтөҕөр.

Николаева Татьяна Архиповна,
Нам с. 12 №-дээх «Мичил» о/с итээччигэ:

— Оҕолорум Валерия уонна Арчылаан хамаанданан 1-кы

миэстэ ылбыттарыттан бары олус үөрдүбүт. Бүгүн Арчылаан схеман көрөн кыра чаастары биэрбитин, Валерия таган истэ. Роботтарын 19 сөк. устага хаамтардылар. Хамаанданан иллээхтик, табыллан үлэлэтилэр. Бү күһүнгэттэн дьарыктанаммыт, дистанционнай күрэххэ анал аат ылбыппыт, республикага 3 м. буолбуппүт. Нэдиэлэҕэ иккитэ дьарыктыбын. Ону тыһынан төрөппүттэрэ көмөлөһөллөр. Бэйэбит испитигэр күрэхтэһии ыгытабыт, кубогунан, мэтээлинэн наһараадалыбыт, оччоҕо кыра оҕо олус астынар, үөрэр, инники күрэхтэргэ кытта сатыыр. «LEGO-Education» фирма хааччылар роботтарын атыһалаһаммыт оҕолор сайыннылар.

Анастасия КОРЯКИНА

КЭРИЭСТЭБИЛ ҮРҮАЛАР

Үям ыйын 6 күнүгэр Нам 2-с №-дээх орто оскуолата Кыайыы скверигэр үгэс буолбут ырыа флешмобун 4-с төгүлүн ыытта. Аҕа дойду улуу сэриитэ бүппүтэ 72 сылын көрсө «День Победы» уонна «Хайыһар» ырыалар ылланылар. 90-ча киһилээх оскуола коллектива уонна 1-11 кылаас 550 үөрэнээччитэ биир киһи курдук сомоҕолоһон сэриигэ өлбүт эһэлэрин, хос эһэлэрин хорсун быһыыларын үйэтитэр диринг ис хоһоонноох тэрээһини ыыттылар.

Акция А. Твардовскай «Я убит подо Ржевом» хоһоонунан саҕаланна. 8-10 кылаас үөрэнээччилэрэ Горелов Петя, Шахматов Аляша, Федоров Витя, Харитонов Валентин, Сивцев Витя толоруулар кыттааччылары долгутта, харааһыннарда. Салгыы оскуола хора киэн туттар биир дойдубулаахпыт И. Винокуров-Чабылдан тыллараҕар «Хайыһар» ырыатын доргуччу ыллаата. Гоголев Алексей, Григорьев Афоня, Туласынов Юлиан Роберт Рождественскай «Помните» хоһоонунан өлбүт буйуттар хорсун быһыыларын үйэтитэргэ ыһырдылар. Мустубут дьон чуумпурган, 1 мүнүүтэ устата төбөлөрүн хонкутан туран, сэрри сиртибэлэрин кэриэстэтиллэр. Флешмоб «День Победы» ырыанан түмүктэннэ.

Бэйэ информ.

ИЭЙИЛЭЭХ КЭНСИЭРДЭР

Кыайыы 72 сыллаах үбүлүөйэ быйыл улууспутугар олус далааһыннаахтык тэриллэн ыытылынна. Ол курдук, тэрилтэлэринэн тыыл ветераннарын, арам саастаах дьоннору чигэстэһин, куоракка илдьэн тыһаатырга сырытыннары, сэмэй бэлэх, ас набора туттарыы о.д.а тэрээһиннэр ыытылыннылар. Ангардас «Үйэлэргэ өлбөт полк» диян хас биридди сүрэххэ долгуйууну, үөрүүнү илгитэр Кыайыы параада олус долгутуулаахтык, өрө күүрүүлээхтик тэриллэн ааста.

Бу күн Дьокуускайдаагы государственнай вокальной «Туймаада» ансамбыл кэнсиэрин көрбүт дьон бары олус астынан тарҕастыбыт. Онтон республикаҕа да, улууспутугар да биллэр «Иэйии» кулууп кытыылаахтары кэнсиэрин буюр-босхо көрдүбүт, иһиттибит. П.Д. Байанаева, Р.Н. Дьяконова саха биллэр суруйааччыта, поэтэ П. Тобуроокап төрөөбүтэ 100 сылынан кини сорох айымныыларыгар онгоһуллубут ырыаларынан табыллыбыт кэнсиэри сүрдээһин аһыллан, табыллан туран ыыттылар. Бу ырыалар урукку кэмгэ айыллыбыт буоланнар, оччотооҕу ыар сылларга, сэрри удаһыннаах уотун умуроран, Кыайыы өрөгөйө хас сүрэх айы үөрүүнэн кутуллар тыллардаах буолан ордук долгутуулаах буолла.

Бу буолбут кэнсиэргэ улууска биллэр аҕам саастаах да буоллаллар билигин да чөллөркөй куластарынан ыллаан И.И. Иванов, И.И. Винокуров, С.П. Алексеев, В.М. Максимов уонна М.К. Колесова толорбуттарыгар махтал бэлиэтэ - үһүн ытыс тыһаа буолла. О.Н. Ядрихинская саха эдэркээн уола сэриигэ барбытын түүһунан хоһоону аахпытын истэ олонор, ол саҕанааҕы кэм харахха ойууланарга дылы буолла. Сэрри иннинээҕи уонна Кыайыы буолбутун түүһунан композицияны олус итэҕэтиллээхтик толордулар, саалааҕа олонор дьону көүлүннэр, хор толорооччуларын кытта тэнгэ ылластыбыт. Хатыг лабаатынан нарыннык туттан үңкүү бөлөҕө толоруутун сөҕө көрдүбүт. Үөрүүгэ эбии үөрүү бэлэхтэбииттэрин иһин кулууп салайааччыларыгар Т.А. Гурьеваҕа, В.Е. Никонюкка иэйи-илээх кэнсиэри бэлэхтэбииттэрин иһин көрөөччүлөр ааттарыттан улахан махтал буоллун!

З.И. ЕГОРОВА

АЙБЫТ АЙЫЫ ДЬОНУМ БАРАХСАТТАР

Өрөгөйдөөх Кыайыы күнүнэн сиртэтэрэн, ааспыт кыратык ахтан ылыахпын баҕардым... Биһиги оҕо саастык сити ыар кэмнэргэ түбэһэн ааспыт... Күнү көрдөрбүт күндү дьоммут - аҕалаах ийэбит - сыраланаһан олорбут, үлэлээбит барахан кэмнэрин ахтан-санаан кэллэхпинэ олус диян хараастабын. Онон сибээстээн, тус бэйэм ис сүрэхпиттэн тахсыбыт истин тылларбынан ахтан ааһахпын баҕарабын:

Сэрри кэмизер төрөөн Оҕо саастык ааспыт, Ойуоккалаһан хаалбыттар Оонньооботох оҕо саастыт.

Айбыт Айыы дьоммут Турук дьон оҕороору, Хараһаттан хараһаны Ыпсаран үлэлээбиттэрэ.

Олус диян өйдүбүн Ийэм, аҕам барахсаттары, Сылданнаах үлэҕэ эриллэн Сандал сааһы аҕалсыбыттарын.

Уот кураан сылларга Сэниэлэрин харыстаабакка, Олохторун одолуппаакка Олорон ааспыттара кинилэр.

Элбэх этибит биһиги... Эңгэрдэһэн кэлбиппит ол кэмгэ Сиидэлэнэн хаалбыппыт Бэһиэ буолан биһиги.

Туораах хомуйан, Бурдук тардан, Хаппыста уулаан, Хортуоппуй буюрдан Ааспыт оҕо саастыт.

Саҕа быкпыт ньургуһунуну Сайын тийээн кэлэринии Саамай кэрдиис кэмэр Кэргэн тахсан барбытым.

Оҕо сылдьан ыал буолан Онно-манна тийбитим, Оттон-мастан тардыһан Олоххо киһирэн испитим.

Е. ЧЕРНОГРАДСКАЯ

22 июня 1941 года... В этот день фашистская Германия без всякого предупреждения напала на Советский Союз. Это был самый страшный день в судьбе народа России. Нет у нас семьи, которую не тронула война.

Война не обошла стороной и мою семью... По маминым рассказам я знаю, что моя прабабушка, Давыдова Елена Сергеевна и её сын, мой дедушка, Дмитрий Гаврильевич Давыдов, участвовали в Чурапчинском переселении. Они мёрзли и голодали, были свидетелями многих смертей, перенесли такие ужасы и тяготы, что даже страшно себе представить. Но, благодаря поддержке со стороны односельчан, родственников и надежде на светлое будущее, они выжили.

А вот моя бабушка по папиной линии, Матрёна Дмитриевна Соловьёва, была намного младше меня, когда война настигла их семейный очаг. Её мать умерла очень рано, отец охотился целый год, поэтому бабушка воспитывалась у родственников. С малых лет узнала все тяготы сиротской жизни, голод и холод. Как и все

ПРАЗДНУЯ ДЕНЬ ПОБЕДЫ...

дети войны, работала наравне со взрослыми с утра до вечера. Весной работали на очистке сенокосных угодий, собирали полевой лук, летом - помогали дяде на ферме, работали на сенокосе, осенью - собирали колосья. Помнится, бабушка рассказывала, что они ходили босиком, им было очень холодно, и чтобы согреться, они вставали на коровью лепёшку... Сейчас моей бабушке 83 года, она уважаемый человек в селе, и я её очень люблю.

Героическая жизнь наших предков воодушевляла нас и заставляет совершать свои подвиги. Особенную гордость за моих бабушек и дедушек я испытала на параде Победы, когда мы с сёстрами несли их портреты. О, эта музыка, многочисленные портреты, марш! Шаг за шагом становилось всё больше волнение, такое чувство, будто ты идёшь вместе с ними - героями, отдав-

шими жизнь за наше будущее. И эта мысль наводила и грусть, и печаль. 9-ое мая - это день радости и скорби, действительно, «праздник со слезами на глазах». Вспомним этот день, даже погода почувствовала всю атмосферу этого праздника: то была ясной, то «плакала».

Мы должны хранить память о войне вечно. Ведь с каждым годом ветеранов войны становится всё меньше и меньше. Кто же после сохранит героическую историю их жизни? Мы! Поэтому мы должны знать историю своей страны, помнить о той боли, которую перенесли наши дедушки и бабушки, а затем обязаны рассказать об этом своим детям, а они - своим, чтобы не допустить ещё одной на Земле.

Алина Амбросьева, ученица 11 «а» класса Намской улусной гимназии.

СҮГҮРҮЙЭБИТ ЭНИЭХЭ, ВЕТЕРАННАР!

Уодаһыннаах уот сэрри ааспытга, Улуу Кыайыы Кыһыл былааҕа үөнэ күөрэйбитэ оруобуна 72 сылын туолар өрөгөйдөөх күнүнэн улууһум бары дьонун, уот сэрри, уот кураан хаарыйбыт улуукан дьоммун сүһүөхтээх бэйэм сүгүрүйэн туран эҕэрдэлибин! Кинилэргэ бэйэм айбыт иһирэх тылларбын ыытабын...

Сэрри ыар кэмэ... Хаарыйбыт хаарыан ыччаттара Кыайыы күнүн харах уулаах Хараастаһыт хайыһан көрөн, Тийээн кэллээх баччаҕа...

Эдэр-сэмэй кэмнэргит... Эргиллэбэттик ааспыттар, Эрэллээх эрчим санаанан Эйэни, олобу туһуппукт...

Сүҥкүтүгэр түспүт сураһынар Сэрри кэмизер кэпсиппир... Сүгүрүйэбит эһиэхэ Сүдү дьоммутугар.

Ыччат дьоннор, болбойун! Ылынын сүрэххитигэр, Барахантан толлуман! Ылык уурбут дьонгутун Ытыктаан үйэлэргэ!!!

Е. ЧЕРНОГРАДСКАЯ, үлэ ветерана, СР социальной харалтара үтүөлээх үлэһитэ, Нам с.

ӨЙДҮҮБҮТ, МАХТАНАБЫТ

Үям ыйын сағатыгар Аҕа дойду Улуу сэриитин 72-с сылын көрсө «Бэтэрээннэр тыһыннаах куластара» диян оҕо телестудияларын IV республикатааҕы фестиваль түмүгэ таҕыста. Конкурса 15 улуустан уонна Дьокуускайтан 33 үлэ кирибит. Телестудия салайааччылары, эдэр кинематографистар үлэлэригэр сэрри, тыыл бэтэрээннэрин олохторун, кыайыыны уһансыбыт көлүөнэни кэриэстээн сийилии кэпсэбииттэр, көрдөрбүттэр. Тэрээһин «Сахафильм» «Республика» диян саҕа саалаттар ыытыллыбыт.

Биһиги улууспуттан 1 Хомустаах «Сайды» оҕо киинин «Ыллык» телестудията «Кыайыы» государственнай тэрилтэ анал бириһин ылбыт. Итиэннэ «Сахафильм» директора Дмитрий Шадрин диплом, өйдөбүннүк бэлэх туттарбыт. Оттон СР аудиовизуальной нэһилиэстибэтин киинэ фестиваль үлэлэрэ государственнай харайыыга ылыллыахтара диян туран, махтал сурук, бэлэх биэрбит.

***

Түөлбэ Оҕо киинин «Юный мультипликатор» куруһуок коллективын «Если б не было войны» музыкальной анимационнай киинэте «Лучший музыкальный клип» номинацияҕа кыайыт. (сал. Е.Н. Федорова). Кинилэр өссө «Лучший социальный ролик «Слава ветеранам!» номинацияҕа бастабыттар. Оҕолор бу ситиһилэрин «Люди бессмертного полка» диян анимация элементтердээх социальнай роликтарын иһин ылбыттар.

***

Быйыл обществу, биридиилээн урбааньыттар, тэриллиллээх хаһаайыстыбалар, оскуола үөрэнээччилэрэ сэрри, тыыл бэтэрээннэригэр, сэрри кэмизер оҕолоругар болгомолоро, көмөлөрө хаһаангытааҕар да бэлиэ буолла. Ол курдук, бүтүн улуус дьонугар сөбүлэтэр миннигэс, тотоойу килиэптээх Е.И. Эверстова оччотооҕу ырысабынан кутуу килиэп астаан биэрдэ. Онуоҕа бэтэрээннэр бууруба-буулдыа дьыллаах, аас-

туор кэмнээх оҕо, эдэр саастарын санаан харахтарын уутун кыаматылар. 200 гр хара килиэп оннук диригиник долгутта. Үгэскэ кубулуйбут үөрүүлээх эбиэти Г.К. Балсуков остолобойугар буюр босхо тэрийдэ. Манна барыта 50-ча бэтэрээн сырытта. «Алмаэргизбанк» (дир. В.Ю. Соловьёв) 10 бэтэрээнгэ бордодукта бакыатын бэлэхтээтэ. Хамаһаттанан оҕуруот аһынан дьарыктанар Александр Жирков 20 бэтэрээнгэ 10-нуу кг хортуоска түнгэттэ. Е.М. Воронин маҕаһына бордодуктанан күндүлэтэ. Улуус дьаһалтата Дьокуускайга олонор бэтэрээннэри бордодукта кэһиллээн ыытта.

***

2 №-дээх оскуола үөрэнээччилэрэ Кыайыы скверин ыраастабыттар, үям ыйын 9 күнүгэр бочуоттаах караул туруорбуттар. Гимназия остолобойуа сэрри кэмизер хааһытын буһаран, кыайыы күнүгэр мустубуттары бука барыларын күндүлээбит. Итиэннэ учуутал А.Н. Баишева тэрийитинэн 10 «а» кылааһын үөрэнээччилэрэ ааспыт сылга «Сирень победы» акция чэрчитинэн олордоллубут мастары күүрүлээн-хаһаалаан харайыттар.

Биир сонун, саҕа бырайыагы улуустааҕы оҕо библиотеката тэрийдэ. Коллектив «Поэтический автобус» диян ааттаан Нам иһигэр сүүрэр автобуска фронтовик-поэттар хоһооннорун ааһан, арадьыйа нөһүө айааннааччыларга иһитиннэрдэ. Библиографтары тэнэ акцияҕа суруналыыс, краевед Иннокентий Кривошапкин уонна Намнааҕы норуот театрын уус-уран салайааччыта Алексей Кривогорницын бэлиэ, сөҕ куластарын иһиттибит.

***

Намнааҕы история уонна этнография музейа тизргэнин иннигэр бэтэрээннэр мэтириэттэрин көрдөрүүгэ туруорда. Бу сырылыах уулусса буолан, үгэс киһи аҕатын, эһэтин, хос эһэтин, аймаһын булан көрбүт буолуохтаах. Тус бэйэм Кыһыл Талаһаттан уоттаах сэриигэ ыһырылыбыт эһэм Уваровскай Егор Дмитриевич мэтириэттин көрөн олус үөрдүм, долгуйдум.

Бу курдук кыайыы ыйа сонун тэрээһиннэринэн, үгэс үтүө дьылаларынан бэлиэ буолла.

Ким да умнуллубат! Туох да умнуллубат!

Лена НОГОВИЦЫНА

ИНСТРУКЦИЯ ПО РЕГИСТРАЦИИ НА ЕДИНОМ ПОРТАЛЕ ГОСУДАРСТВЕННЫХ УСЛУГ (GOSUSLUGI.RU)

Прежде чем начать пользоваться механизмом предоставления государственных и муниципальных услуг в электронной форме, не выходя из дома и не тратя время в очередях, необходимо зарегистрироваться на портале госуслуг: gosuslugi.ru.

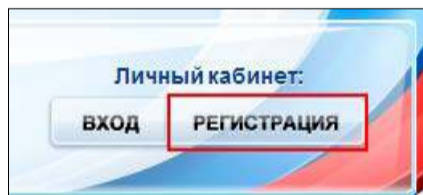
Процесс создания учетной записи рассмотрим пошагово, уделив каждому этапу регистрации отдельное внимание. Важно знать, что на портале имеются следующие уровни учетных записей: **упрощенная, стандартная и подтвержденная.**

Для полноценного пользования порталом и получения услуг, таких как оформление загранпаспорта, необходимо завести **подтвержденный** аккаунт. Для этого в дальнейшем потребуются подтвердить личность в одном из пунктов активации учетной записи, например, в Управлении по вопросам миграции МВД по Республике Саха (Якутия), расположенному по адресу: г. Якутск ул. Федора Попова, 8.

Для регистрации на портале gosuslugi.ru понадобятся:

- паспорт (необходимы паспортные данные);
- страховое свидетельство обязательного пенсионного страхования (СНИЛС, его одиннадцатизначный номер);
- мобильный телефон или электронная почта.

После перехода на портал gosuslugi.ru в правом верхнем углу необходимо нажать по ссылке «Регистрация».

Затем необходимо заполнить форму регистрации, которая включает в себя указание имени, фамилии, номера телефона или электронной почты.

Шаг 1. Предварительная регистрация.

На данном этапе необходимо заполнить всего 3 поля: фамилия, имя, номер мобильного телефона или адрес электронной почты.

После корректного заполнения формы необходимо нажать кнопку «Зарегистрироваться», после чего следует этап подтверждения номера мобильного телефона или электронной почты.

Если указан номер мобильного телефона, то на следующей странице в поле «Код» необходимо ввести комбинацию из цифр, высланных в виде СМС-сообщения на мобильный телефон, указанный при регистрации. Затем необходимо нажать кнопку «Подтвердить».

В случае, если код указан корректно и система подтвердила номер телефона, то на следующем этапе необходимо придумать пароль и задать его через специальную форму, введя два раза.

Будьте внимательны, данный пароль будет использоваться для входа в личный кабинет, поэтому крайне не рекомендуется использовать простые комбинации цифр или букв.

Если при регистрации был указан адрес электронной почты вместо номера мобильного телефона, то потребуется перейти по ссылке из письма, высланного системой на электронный ящик, после чего так же задать пароль для входа.

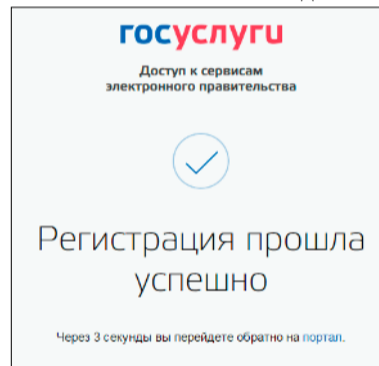
На данном этапе регистрация **упрощенной** учетной записи завершена.

Теперь можно пользоваться ограниченным количеством услуг, подтверждение личности для которых не требуется, а также получать услуги справочно-информационного характера.

Для того, чтобы полноценно пользоваться порталом, нужно заполнить личную информацию и подтвердить личность, тем самым повысив уровень аккаунта.

Шаг 2. Ввод личных данных

После уведомления об успешно завершённой регистрации, система перенаправит на форму заполнения личных данных, включающих в себя паспортную информацию и данные СНИЛС, поэтому эти документы необходимо подготовить заранее.

Процедура подтверждения личных данных так же проста, а подтвержденная учетная запись имеет огромные преимущества.

Благодаря ей можно пользоваться всеми услугами, представленными на портале.

Для этого понадобится па-

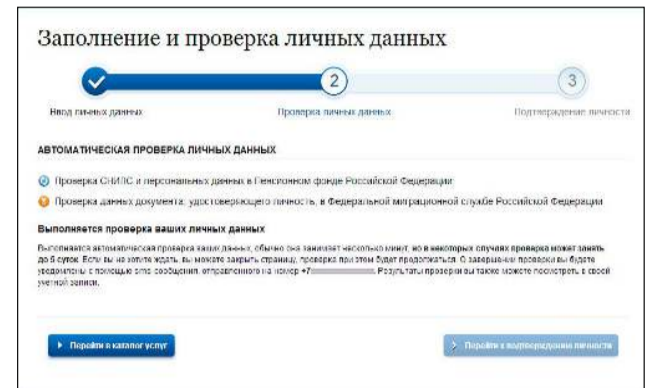
спорт и СНИЛС, а точнее его номер.

Личные данные следует заполнять внимательно и аккуратно. Обязательно необходимо заполнить адрес регистрации и места проживания.

После этого необходимо отправить введенные данные на автоматическую проверку, нажав кнопку «Продолжить».

Шаг 3. Проверка введенных данных

После заполнения формы на предыдущем этапе, указанные личные данные отправляются на автоматическую проверку в Пенсионный Фонд РФ и МВД России.

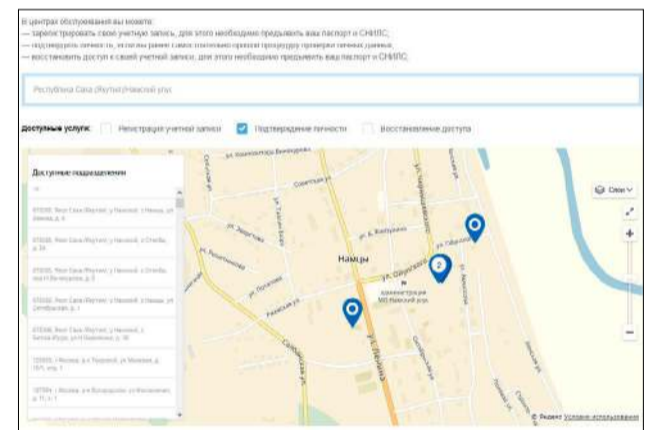
С результатами данной проверки можно ознакомиться через несколько минут. В особых случаях проверка может занять довольно много времени, но случается такое редко. После того как данная процедура успешно завершится, на мобильный телефон или на адрес электронной почты будет выслано уведомление с результатом проверки, а также соответствующее состояние отобразится на сайте.

Еще один этап регистрации пройден. Теперь учетная запись – **стандартная**, однако перечень услуг ограничен, для этого необходимо подтвердить свою личность!

Шаг 4. Подтверждение личности

Для того, чтобы полноценно пользоваться государственными и муниципальными услугами в электронной форме, необходимо иметь **подтвержденную** учетную запись.

Для подтверждения учетной записи рекомендуется личное обращение в ближайший пункт активации учетной записи. Перечень данных пунктов указан на портале gosuslugi.ru.

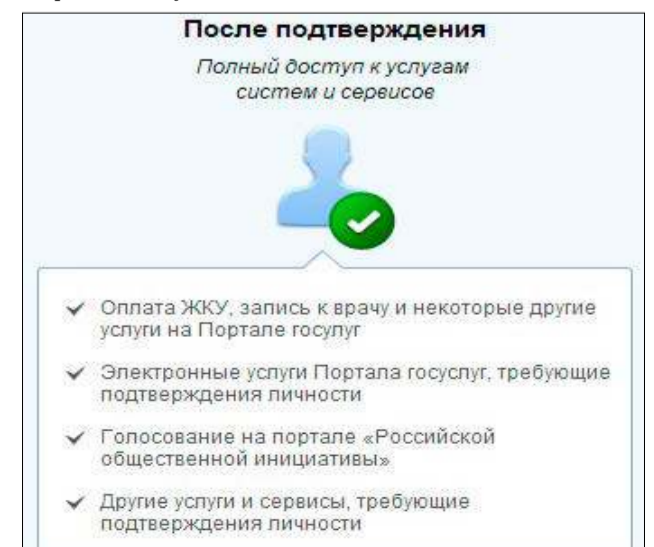

Точками на карте обозначены такие центры. Нажмите на них для получения информации по каждому из центров.

Доступные подразделения для активации аккаунта: 678380, РС(Я), Намский улус, с. Намцы, ул И. Винокурова, 10А; 678380, РС(Я), Намский улус, с. Намцы, 18; 678380, РС(Я), Намский улус, с. Намцы, ул Ленина, 4; 678385, РС(Я), Намский улус, с. Столбы, 24; 678385, РС(Я), Намский улус, с. Столбы, пер. И. Винокурова, 6; 678380, РС(Я), Намский улус, с. Намцы, ул. Октябрьская, 1; 678396, РС(Я), Намский улус, с. Бютяй-Юрдя, ул. Н. Кириллина, 36; МФЦ; отделение Почты России; орган местного самоуправления и т.д.

Подтвердить свою личность таким способом можно в любой момент и без ожидания, просто посетив любой из списка предложенных на портале центров. Потребуется предъявить документ, который был указан на этапе ввода личных данных (паспорт гражданина Российской Федерации).

После завершения процедуру активации учетной записи на портале gosuslugi.ru доступны все услуги, а на странице личного кабинета появится логотип подтвержденной учетной записи!

Понедельник, 22 мая

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00
Новости
09.10, 04.15 Контрольная закупка 12+

Вторник, 23 мая

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00
Новости
09.10 Контрольная закупка 12+

17.00 Давай поженимся! 16+
18.00 Вечерние Новости
18.40 Первая Студия 16+

Среда, 24 мая

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00
Новости
09.10, 04.25 Контрольная закупка 12+

Четверг, 25 мая

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00
Новости
09.10 Контрольная закупка 12+

17.00 Давай поженимся! 16+
17.00 Давай поженимся! 16+
18.00 Вечерние Новости
18.40 Первая Студия 16+

Пятница, 26 мая

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 03.00
Новости
09.10 Контрольная закупка 12+

Суббота, 27 мая

05.50, 06.10 Х/ф «Сотрудник ЧК» 12+
06.00, 10.00, 12.00
Новости
08.00 Играй, гармонь любимая! 12+

последнее танго 12+
11.20 Смак 12+
12.15 Идеальный ремонт 12+

Воскресенье, 28 мая

06.00, 10.00, 12.00
Новости
06.10 Х/ф «Проект «Альфа» 12+

РОССИЯ 1

Понедельник, 22 мая

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00
Вести
09.55 О самом главном 12+

Вторник, 23 мая

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00
Вести
09.55 О самом главном 12+

Среда, 24 мая

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00
Вести
09.55 О самом главном 12+

Четверг, 25 мая

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00
Вести
09.55 О самом главном 12+

Пятница, 26 мая

05.00, 09.15 Утро России
09.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00
Вести
09.55 О самом главном 12+

Суббота, 27 мая

05.15 Х/ф «Один сундук на двоих» 12+

Воскресенье, 28 мая

05.00 Х/ф «Один сундук на двоих» 12+

Понедельник, 22 мая

12.30 Д/с «Вся правда про...» 12+
13.00, 13.25, 14.55, 16.00, 18.35, 21.35, 00.10, 02.10
Новости
13.05 Зарядка ГТО 0+

Вторник, 23 мая

12.30 Д/с «Вся правда про...» 12+
13.00, 13.25, 14.55, 15.30, 17.05, 20.40
Новости
13.05 Зарядка ГТО 0+

22.30 Х/ф «Рокки» 16+
00.45 Профессиональный бокс. Сергей Ковалёв против Андре Уорда. Бой за титул чемпиона мира в полутяжёлом весе 16+

Среда, 24 мая

12.30, 09.00 Д/с «Вся правда про...» 12+
13.00, 13.25, 14.55, 18.30, 21.00, 01.55
Новости
13.05 Зарядка ГТО 0+

Четверг, 25 мая

12.30 Д/с «Вся правда про...» 12+
13.00, 13.25, 14.25, 17.45, 20.25, 22.55, 01.50, 03.50
Новости
13.05 Зарядка ГТО 0+

13.30, 20.30, 06.30 Все на Матч! Прямой эфир. Аналитика. Интервью. Эксперты
14.30 Футбол. Лига чемпионов - 2004 г. /05 год. Финал. «Милан» (Италия) - «Ливерпуль» (Англия) 0+

Пятница, 26 мая

12.30 Д/с «Вся правда про...» 12+
13.00, 13.25, 14.55, 17.00, 17.35, 21.00, 00.20, 03.30
Новости
13.05 Зарядка ГТО 0+

Суббота, 27 мая

12.30 Д/с «Вся правда про...» 12+
13.00, 13.25, 14.55, 17.00, 17.35, 21.00, 00.20, 03.30
Новости
13.05 Зарядка ГТО 0+

практика. Пр/тр
19.00 Спортивный репортёр 12+
19.20 Д/ф «Шаг на татами» 16+

Воскресенье, 28 мая

12.30 Д/с «Вся правда про...» 12+
13.00 Все на Матч! События недели 12+

НВК САХА

22 мая, понедельник

06:00 Ол ыар сылар... (Бэрдигэс ТВ) 6+
06:30 Дойдум дьоно (Заполярье ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+

23 мая, вторник

06:00 Ычат сылыгар (Розовая чайка ТВ) 6+
06:30 Дойдум дьоно (Анабыр ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+

24 мая, среда

06:00 Дойдум дьоно (Бэрдигэс ТВ) 6+
06:30 Дойдум дьоно (Хангалас ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+

25 мая, четверг

06:00 Дойдум дьоно (Бэрдигэс ТВ) 6+
06:30 Дойдум дьоно (Хангалас ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+

26 мая, пятница

06:00 Экология сылыгар (Хотун Булуу ТВ) 6+
06:30 Дойдум дьоно (Майа ТВ) 6+
07:00 Сага күн-Новый день 6+

27 мая, суббота

06:00 Дойдум дьоно (Нам ТВ) 6+
06:30 Дойдум дьоно (Борообон ТВ) 6+
07:00 Дойдум дьоно (Майа ТВ) 6+

28 мая, воскресенье

06:00 Дойдум дьоно (Панорама ТВ) 6+
06:30 Дойдум дьоно (Бэрдигэс ТВ) 6+
07:00 Дойдум дьоно (Хотун Булуу ТВ) 6+

29 мая, понедельник

06:00 Дойдум дьоно (Панорама ТВ) 6+
06:30 Дойдум дьоно (Бэрдигэс ТВ) 6+
07:00 Дойдум дьоно (Хотун Булуу ТВ) 6+

30 мая, вторник

06:00 Дойдум дьоно (Панорама ТВ) 6+
06:30 Дойдум дьоно (Бэрдигэс ТВ) 6+
07:00 Дойдум дьоно (Хотун Булуу ТВ) 6+

31 мая, среда

06:00 Дойдум дьоно (Панорама ТВ) 6+
06:30 Дойдум дьоно (Бэрдигэс ТВ) 6+
07:00 Дойдум дьоно (Хотун Булуу ТВ) 6+

СУББОТА, 27 МАЯ 23:00

«ЛЮСИ» Lucy Боевик. Франция, 2014 г. Режиссер: Люк Бессон. В главных ролях: Скарлетт Йоханссон, Морган Фриман, Чхве Мин-сик, Амр Вакед, Джулиан Райнд-Татт, Йохан Филип Асбек, Анали Типтон, Николас Фонгфет, Ян Оливер Шрёдер, Лука Анджелетти. Еще вчера она была просто сексапильной блондинкой, а сегодня — самое опасное и смертоносное создание на планете со сверхъестественными способностями и интеллектом. То, что совсем недавно лучшие умы мира считали фантастической теорией, для нее стало реальностью. И теперь из добычи она превратится в охотницу. Ее зовут Люси...

22 мая, понедельник

18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Прогресс 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Якутия 12+
19:15 В кадр-республика (Тикси ТВ) 6+

23 мая, вторник

18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Прогресс 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Якутия 12+
19:15 В кадр-республика (Тикси ТВ) 6+

24 мая, среда

18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Прогресс 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Якутия 12+
19:15 В кадр-республика (Тикси ТВ) 6+

25 мая, четверг

18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Прогресс 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Якутия 12+
19:15 В кадр-республика (Тикси ТВ) 6+

26 мая, пятница

18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Прогресс 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Якутия 12+
19:15 В кадр-республика (Тикси ТВ) 6+

27 мая, суббота

18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Прогресс 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Якутия 12+
19:15 В кадр-республика (Тикси ТВ) 6+

28 мая, воскресенье

18:00 Саха сирэ 12+
18:15 Прогресс 6+
18:45 Күнчээн 0+
19:00 Якутия 12+
19:15 В кадр-республика (Тикси ТВ) 6+

АКВАДОМ® с. Намцы, ул. Ленина 24/1
т. 25-95-55, 8-924-898-95-55

ПОЛИПРОПИЛЕНОВЫЕ ТРУБЫ И ФИТИНГИ

КАНАЛИЗАЦИОННЫЕ ТРУБЫ И ФИТИНГИ

АЛЮМИНИЕВЫЕ И БИМЕТАЛЛИЧЕСКИЕ РАДИАТОРЫ

КОТЛЫ ТВЕРДОТОПЛИВНЫЕ

РАСШИРИТЕЛЬНЫЕ БАКИ И ГИДРОАККУМУЛЯТОРЫ

НАПОЛЬНЫЕ И НАСТЕННЫЕ ГАЗОВЫЕ КОТЛЫ

ЗАПОРНАЯ АРМАТУРА

НАСОСНОЕ ОБОРУДОВАНИЕ

ФИЛЬТРЫ ДЛЯ ВОДЫ

Доруобуйа баар — бараммат баай

БЫРААПКЫН ТУҢАН

Россия доруобуйа харыстабылыгар министиристи-бэтин 36 №-дээх 2015 сыллаа-бы уурафар нэһилиэнньэ диспансеризацияны ааһар сааһа бигэргэммитэ. Ол курдук, доруобуйа туругун быһааттарар босхо көрдөрүүнү 21, 24, 27, 30, 33, 36, 39, 42, 45, 48, 51, 54, 57, 60, 63, 66, 69, 72, 75, 78, 81, 84, 87, 90, 93, 95, 99 саастаах дьон ааһахтаахтар. Ол онно киһиэхэ — булгуччулаах медицинскэй полис баар буолара ирдэнэр.

Диспансеризация туох сыаллаах-соруктаах ытыллаллар?

Бу көрдөрүү киһи доруобуйатын айгыратыан сөптөөх, соһумар дьайыылаах сыстыгана суох дьарба (хронической) ыарыылары быһаарарга көмөлөөр. Манна хаан эргириин, тыҥа ыарыылары, искэннэр, сахарнай диабет хапсаллар. Итини таһынан, диспансеризация дьон уопсай туругун быһаарарга, чэгиэн туругу профилактикалыырга төһүү буолар. Бу чинчийиингэ, быраастар куһаҥан дьаллыктаах (арыгыны иһэр, табаҥы тардар, психотропнай этиктэри туттар) дьону сүүмэрдээн ылар.

Диспансеризацияны хайдах ааһааха сөбүү?

Диспансеризация маннайгы түһүмэҥэр киһи бэйэ поликлиникатыгар иккитэ тийгэрэ ирдэнэр. Мед. профилактика хоһугар кириэн, анкетаны толоруохтаах, антропометрическэй чинчийиини ааһар, хараҥыгар хаан баттааһын кээмэйдэтэр. Ити кэнниттэн быраас анал лиис биэрэр. Манна сиһилии ханнык быраастарга көрдөрүнэрэ суруллар. Бу көрдөрүүгө, бары анаалыстар, 39 саастарыттан аҕа саастаах дьахталларга — маммография кириэрлэр. Нэһилиэнньэ балыһаҥа иккис

калитигэр терапевт бырааһы ааһахтаах. Бу түмүгүнэн, киһи доруобуйатыгар куттал суоһуура билиннэвинэ, сүрэххаан ыарыыта бигэргэннэвинэ диспансеризация иккис түһүмэҥэ саҕаланар. Киһи фиброгастроуденоскопия онотторор, невролог, хирург, гинеколог, офтальмолог быраастары ааһар. Хас биирдии пациен доруобуйатын туругунан көрдөрүнэр бырааһын туспа быһаараллар.

Диспансеризацияны ааһар баран киһи салгыы тугу дьаһанарый?

Көрдөрүү түмүгүнэн, специалистар пациент доруобуйа ханнык группатыгар хапсарын быһаараллар. 3 бөлөх баар: бастакыга — чэгиэн туруктаах, сыстыганнаах, дьарба ыарыыта суох дьон хапсаллар. Иккискэ — сыстыганнаах ыарыыта суох, ол эрэри сүрэххаан ситимигэр кэһиллилээх киһи кириэр. Уонна диспансернай көрдөрүүнү ирдири, анал үрдүкү медицинскэй технологиялары туһаныыга наадыйар дьон — үһүс бөлөххө кириэрлэр.

Киһи доруобуйатыгар туох куттал суоһун сөбүү (факторы риска) дьон тугуй?

Бу фактордар быһаччы дьарба ыарыыны көбүтүөхтэрин сөп. Холобура, үрдүк хаан баттааһына, холестерин үрдүк көрдөрүүтэ, хаанга глюкоза элбэҕэ, табахтааһын, итирдэр утахтары иһии, киһи аһыыр рациона, эт-хаан хамсаныыта суоҕа, уойуу бу испийһэккэ кириэрлэр. Диспансеризация бу фактордар баалларын быһаардаһына, киһи эрдэттэн эмтэнэр. Онон доруобай киһи ахсаана элбиир.

Диспансеризация булгуччулаах дуо?

Д и с п а н с е р и з а ц и я —

ны ааһарга хааччах суох, киһи бэйэтин баҕатынан көрдөрүнүөхтээх. Онон бу программаҕа кыттыбыт киһи, эдэригтэн доруобуйаны харыстанар, ыарыылары сэрэтэр культураны ингэринэр. 323 №-дээх федеральной сокуон 24-с ыстатыйатыгар олоһуран Россия гражданынын доруобуйатын туругун кэтиир инниттэн, бары тэрилтэлэр үлэһиттэр диспансеризация ааһалларыгар үлэттэн босхолуохтаахтар. Аныгы үйэҕэ — чэгиэн буолуу — уйгулаах олох сүрүн бэлиэтэ буолла!

Бу көрдөрүүгө страховый бэрэстэбиитэл туох оруоллааҕый?

2017 сыл тохсунньутуттан саҕалаан 2 таһымнаах страховый бэрэстэбиитэллэр дьон баар буоллулар. Киһилэр хас биирдии страховкалаамты киһиэхэ булгуччулаах медицинскэй страховкалааһын программатынан өгөлөр туһунан тус иһитиннэриини онороллор. Бу манна диспансеризация туһунан иһитиннэри эмиэ кириэр. Страховый бэрэстэбиитэл гражданин көрдөрүүнү ааспытын, суоһун, туох түмүк оноруллубутун кэтиир. Өгөнү туһаныыга күчүмэҕэйдэр көһүннэхтэринэ — көмөлөөр. Сонуну киһиэхэ тириэрдэр араас ньыма баар — ордук тардаммыт — СМС иһитиннэриини, уонна төлөпүнүнэн кэпсэтии, почтанан сурук ытыты. Хомойуох иһин, бу маннык сэрэтэр көрдөрүү туһунан информацияны ылан баран, дьон тиһэҕэр диэри тиэрдибэт, эбэтэр букатын ааспат.

«Сахамедстрах» тэрилтэ быйыл диспансеризацияны ааспатах дьону доруобуйабыт туругун бэрэбиэркэлэтэргэ ыҥырыар!

ЫҤЫРЭХ ТЫҤҤАР

Күн сириин көрдөрбүт күндүттэн күндү дьоммутугар, Нам улуунун Хамаҕатта нэһилиэгин олохтоохторугар **АННА ДАНИЛОВНА, НИКОЛАЙ АФАНАСЬЕВИЧ АРГУНОВТАРГА** хараххытын хайҕаһан, сүрэххитинэн сөбүлөһөн, эдэр сааскыт тапталын холбоон ыал буолан, аал уоту оттонгут алаһа дьиэни тэриимикит 55 сылынан уруй-туску аныгыбыт!

Сүүс сүүстэн өйөһөн, Сүбэ сүбэни өйдөһөн, Үөрэ-дүйөрө үктэнэн Бэйэ-бэйэни сөтэрсэн, Үлүскөн үлэ үһүгэр Күн илэҥин билбэккэ, Оҕолорбут туһа дьон Сүүрэн-көтөн биэрэргит.

Төрдүн сиртэн сэрбэйэн, Борбуйбутун көтөһөн, Эһиги нарын тапталгытыгар Истинг иһийигитигэр бигэнэн, Үөрэххэ-үлэҕэ дьулуругутун, Олоххо актыыбынай

позицияҕытын Үтүө холобур онгостон Бэйэбит миэстэбитин буллубут. Эһиги олобут олоххутун, Эрдимнээх үлэҕитин, Дьонго истинг сыһыангытын, Үөрэххэ майгыгытын, Сүрэххит истинг иһийитин Өйдүү-саныы сылдыһахпыт, Үтүө холобур онгостон Сиэтэргитигэр,

хос сиэтэргитигэр Ийтиэхпит-ингэриэхпит. Бастыҥ баһаам баһыыбаһытын, Барба мааны махталгытын, Баҕа санаабыт баараҕайын Анаатахпыт буолуохтун! Айыһыт арчытынан, Ийиэхсит иһийитинэн Өссө да өр сыларга Күн бүтүнгүтүт курдук Күлэ-үөрэ, сүбэли-амалы Доруобайдык этэнгэ олурун!

Эвэрдэни кытта: кыргыттаргыт, кутуөттэргит, сиэтэргит, хос сиэтэргит Майаттан, Дьокуускайтан, Томпогтон, Орто Халыматтан, Хамаҕаттан, Салбантан

© **Продаю речной песок:** а/м Камаз – 3000,00 руб.; а/м Китаец – 6000,00 руб.

Тел. 89142874075

© **Продается** автомашина ЗИЛ-131 с роспуском в отличном состоянии.

Тел. 89841051246

© **Продается** земельный участок в с. Намцы (15 сот.) по ул. Жиркова, 17 (свет, газ рядом). Участок ровный, сухой. Цена – 400 т.р.

Тел. 89644239716

© **Продаю** частный дом в Модутцы 97м2 с надворными постройками: баня, гараж 6х7, хотон, огород.

Тел. 89243660681, 89241649096

© **Продаем** участок Көччү-2, сухой, ровный, в собственности, цена – 300 т.р. Реальному покупателю – реальный торг.

Тел. 89248708417,

89143012135 (можно ватсап)

День защиты детей

«КОРОБКА ХРАБРОСТИ»

В преддверии Дня защиты детей Страховая группа «Стерх-Сахамедстрах», добровольческая организация «Сахам Сирэ» и Информационно-развлекательный портал Укт. Ru приглашает всех неравнодушных принять участие в акции «Коробка храбрости».

Нет ничего хуже, когда болен ребенок... Особенно когда недуг требует длительного и серьезного лечения... С этим согласятся все родители. Для того чтобы хоть как-то облегчить испытания, которые приходится выдерживать детям была придумана «Коробка храбрости».

Страховая группа «Стерх-Сахамедстрах» и добровольческая организация «Сахам Сирэ» проводят эту акцию уже в третий раз. Первый сбор игрушек начался прошлой весной и так же бы приурочен к 1 июня. Вторая «Коробка храбрости» стартовала накануне Нового года. За это время значительно расширилась география акции, количество якутян и трудовых коллективов, принявших участие в акции. Организаторы надеются, что и на этот раз жители Якутии поддержат благое дело, чтобы в больницы республики чаще озарялись детски-

ми улыбками.

Что такое «коробка храбрости»? Эти ящики устанавливаются в процедурных кабинетах больницы. Из коробки, наполненной игрушками, маленькие пациенты получают свое вознаграждение за прохождение болезненных процедур.

В эти ящики мы собираем игрушки, которые будут переданы в Намскую ЦРБ.

Что МОЖНО:

новые игрушки, развивающие игры, канцелярия (фломастеры, карандаши и др.).

Что НЕЛЬЗЯ:

мягкие, стеклянные бьющиеся игрушки, острые непрочные или с большим количеством мелких деталей игрушки.

Сбор ведется в офисах Страховой группы «Стерх-Сахамедстрах» по адресам: с. Намцы, ул. Степана Платонова, 14 (здание поликлиники 3 этаж, 325 каб.)

График работы: будни с 10:00 до 17:00.

На месте сбора вы можете сделать фото и выложить их в сеть, чтобы об акции узнали как можно больше людей. Отмечайте свои фото хэштегами акции: #коробкахрабрости, #лечатнетольколекарства, #добро, #добровольцы, #волонтеры, #дети, #здоровье, #Стерх-Сахамедстрах, #Сахамсирэ, #Стерх, #Сахамедстрах, #страхование.

Лицензия АО СМК «Сахамедстрах» ОС №2873 – 01 от 9 ноября 2016 г.

Лицензия АО РСК «Стерх» СЛ, СИ, ОС №3983 от 22 сентября 2015 г.

Уважаемые жители Намского улуса!

ГУ — Управление пенсионного фонда РФ в Намском улусе (районе) РС(Я) доводит до вашего сведения, что с 1 июня 2017 г. меняется режим работы приема граждан клиентской службы.

Режим: Понедельник — четверг с 09.00 ч. - 18.00 ч. без перерыва. Пятница с 09.00 ч. - 14.00 ч. прием, с 14.00 ч. работа с документами.

Коллегия юридической защиты. Юридическая помощь по возврату водительских удостоверений. ДТТ. Возврат по амнистии уже лишенных прав. Официально. 8-800-35-01-002 Звонок бесплатный!

АО «Намкомунтеплоэнерго» доводит до сведения потребителей о том, что в связи с окончанием отопительного сезона 22.05.2017 г., аварийно диспетчерская служба (АДС), переходит на новый график работы: понедельник-пятница, с 9 ч. 00 мин. до 18 ч. 00 мин. Выходные дни – суббота, воскресенье.

За справками обращаться по телефону: 41-4-05, 8-924-662-66-91.

По вопросам круглогодичного холодного водоснабжения (ХВС) обращаться по телефонам: в рабочие дни с 9 ч. 00 мин. до 18 ч. 00 мин. по телефону 41-4-05, 8-924-662-66-91. В выходные, праздничные дни и ночное время по телефону: 8-924-170-73-61.

УБААСТАБЫЛЛААХ НАМ УЛУУҮҮН ДЬОНО-СЭРГЭТЭ!

«Намкомунтеплоэнерго» АО тэрилтэ ыраас ууну сайаапка быһыытын дьиэбитигэр, тэрилтэ буочука илдьэн кутар.

Сыаната – 200 л (буочука) – 133 солк. Билсэр телефоннарыт: 42-171, 42-649, 8924-169-07-27, 8924-875-55-93

В связи с открытием нового офиса по адресу: с. Намцы, ул. Файзуллина, 6, ООО МК «СахаСтартЗайм» объявляет акцию «Новоселье». Займы по ставке от 0,7% весь май. Тел., ватсап 89245994505

ЫТЫКТАБЫЛЛААХ НАМ УЛУУҮҮН ОЛОХТООХТОРО!

«Төрүт уу» тэрилтэ «Олонхо» аты дьиэтигэр, үлэ күнүгэр 9.00 чаастан 19.00 чааска диэри, баскыһыаннааҕа 10.00 чаастан 18.00 чааска диэри үлэлиир.

Дьиэҕэ тиэрдэн биэри диспетчерэ 10.00 чаастан 18.30 чааска диэри үлэлиир. Билсэр телефоннар: 8-924-873-73-11, 8-914-300-11-70. Баскыһыаннааҕа дьиэҕэ тиэрди оҥоһуллубат.

Аппааныга Л. Левин уул. 3 №-гэр атыланар. Үлэ күнүгэр 9.00 чаастан 18.00 чааска диэри. Баскыһыаннааҕа үлэлээбэт.

Продаю перегной просеянный, мешками. Мешок – 300 руб. Доставка. Тел. 89681549289

Считать недействительным утерянный военный билет на имя Мартынова Ивана Васильевича №0761303 от 18.09.2009 г.

Афанасий Федорович Шестаков аатынан Сынныалаан киин

Ырыа — олохпут аргыһа,

Ырыа — сомоҕолуур, түмэр сүдү күүс.

Ырыа — бу саха тыла, дорҕооно, өйө-санаата.

Ыллым 23 күнэ, 18:00 чаастан «ЫЛЛЫАҒЫН, ДОБОТТОР, КҮН СИРИН ХОҕУЙАН»

Энсиэли хочотун мелодистарын улуустаағы куонкуруна Кыттыны ылаллар:

Гомустаах, Үөдэй, Партизан, Хамаҕатта, Аппааны, Бөтүн, Таастаах, Никольскай, Нам сэлиэннэлэрин ырыа куттаах, айар талааннаах ырыа айааччылары

Куонкуруну киэргэтиэхтэрэ:

«Дьүөгэлэр» народной вокальной ансамбль, «Нарый-аана», «Энсиэли Хотуттара», «Олох устун» ВИА уонна Нам сириин айар куттаах ырыаһыттара.

КЭЛИҢ, ИСТИҢ, СЭРГЭЭҢ,

ЫРЫА АЙААЧЧЫЛАР САҢА АЙЫМНЫЛАРЫН КЫНАТТААН!

Кириин 200 солк.

КЭРИЭСТЭБИЛ

Дьылҕа хаан оҥоһуута тыйыс, ыйааҕа кытаанах. Бу Орто дойдуга төрөппүт оҕоһун, таптыгыр чугас кийигин сүтэрэр саҕа ыарахан, хомотолоох, хараастылаах ама туох баар буолуой?!

Таптыгыр, күндүтүк саныыр тапталаах оҕобут Баишев Алексей Иннокентьевич бу орто дойду олоһунан хомотолоохтук, соһумардык барбыта бу 2017 сыл ыйын 10 күнүгэр үс сылын туолла. Күн-дьыл түргэнэ, киһи аһыта уостубата, сүтүкпүт биһиги сүрэхпитигэр оспот баас буолан үйэ-саас тухары хааллаҕа.

Биһиги оҕобут Алеша кулун тугар 22 күнүгэр 1985 сыллаахха Граф Бизэрэгэр Баишевтар дьиэ кэргэттэригэр иккис оҕонун, бастакы күүтүлүлээх уол оҕо күн сириин көрбүтэ. Оҕо сааһа Граф Бизэрэгэр ааспыт. Кыра сааһыттан дьааһылаҕа, оҕо сааһыгар сылдьыбыта. Үөрэби, билини түргэнник ылынар этэ. 1991 сыл күһүнүгэр алта анар саастаах Алеша Затон 8 кылаастаах оскуолатыгар бастакы кылааска үөрэнэ кирибитэ. Оскуолаҕа үчүгэйдик, ситиһилээхтик үөрэммитэ. Улахан кылаастарга үөрэнэ сылдьан боксанаан, тустуунан үлүһүйэн дьарыктаммыта. Футболлуурун, мээчиктиирин сөбүлүүрө. Оскуолатын чыэһин күрэхтэһиллэргэ көмүскүүрү, миэстэлэһэрэ. Тэрийэр дьобурдаах буолан оскуолаҕа ытыллар тэрээһинэргэ, биэчэрдэргэ, кэнсиэртэргэ конферансэлыыр, ылыыр, тэрийсэр этэ. Бастакы республикатааҕы «Полярная звезда» куонкуруска ситиһилээхтик кытыбыта. «Поэт и танцует юность» улуустаағы фестивалыга кыттан лауреат аатын ылбыта.

2000 сыллаахха оскуолатын үчүгэй түмүктээх бүтэрэн, бэйэтин төрөөбүт Граф Бизэрэтин лицейигэр «Программное обеспечение вычислительной техники и автоматизированных систем» диэн идэни талан ситиһилээхтик үөрэммитэ. Лицейгэ үөрэнэр сылларыгар биһиги оҕобут Алеша тэрийэр талаана чаҕылхайдык аһыллан, бөлөбүгэр сылын аайы ытыллар араас тэрээһиннэригэр, республикатаағы фестивалынай кэнсиэртэргэ, улууска ытыллар быбардарга,

агитационнай үлэлэргэ улуус нэһиликтэрин кэрийэн, кэнсиэртэри салайсан, конферансэлаан элбэхтик сылдьыбыта.

4 сыл туйгунук үөрэнэн 2004 сыллаахха Намнааҕы техникуму кыһыл дипломунаан бүтэрбитэ. Салгыы үөрэххэ туттарсан СГУ юридическай факультетыгар кирибитэ. Үөрэнэ сылдьан бөлөбүн, факультетын общественнай үлэтигэр көхтөөхтүк кыттан барбыта. Биһиги оҕобут Алеша бэйэтин баҕатынан үөрэнэ сылдьан аармыйаҕа барбыта. Уһук Илин Камчаткаҕа Тихоокеанскай флотка хараабыл-га биир сыл сулуспалаан, «За отличную службу», Кыайыны параадыгар кыттан хараастылаах, махтал суруктаах, үчүгэйдик сулуспалаан үөрэн-көтөн дьиэтигэр кэлбитэ. Салгыы үөрэбин кэтэхтэн үөрэнэн бүтэрбитэ. Юрист идэтин баһылаан үрдүк үөрэби бүтэрбитин туһунан туоһулуур диплому ылбыта. 2010 сыллаахха федеральнай МЧС Саха сириинэҕи управлениетыгар «Специалист по технической связи» диэн дуоһунаска сөбүлээн үлэлээбитэ. «Лейтенант внутренней службы» анал звание биэрбиттэрэ. Үлэтигэр бэрээдэктээх, бэриниллээх, билиилээх-көрүүлээх, ситиһиллээх буолан авторитеттаах, элбэх табаарыстаах, доботтордоох этэ. Чугас табаарыстара таптаан кинини «убайбыт» дииллэрэ, олус убаастыыллара. Үлэтин үрдүкү салалтатыттан элбэх Почетнай грамоталарынан, махтал суруктарынан бэлиэтэммитэ.

Үөрэнэ сылдьан сүрэхтин анарын, таптатын Лиданы көрсөн холбоспуттара, ыал буолбуттара. Биһиги оҕобут Алеша дьиэ кэргэнигэр аҕа баһылык быһыытынан туох да үлэттэн туора турбат этэ. Бэйэтэ, аҕатын уонна бииргэ төрөөбүт ыраатын кытта дьиэ гуттан, бур-бур буоруо таһааран тапталаах кэргэни Лиданы кытта олонор утуу-субуу икки уол оҕоломмуттара. Наһаа оҕомсох этэ, оҕолорун, уолаттарын «чыычаахтарын» бэйэтэ көрөн, бөбөбөйдөөн, сыллаан, атаахтатан бииргэ илдьэ сылдьан улаатыннарбыта.

Алеша кыра сааһыттан дьиэ ис-тас үлэтин толорон, ийэ-аҕа туттаах көмөлөһөөччүтэ буолан улааппыта. Сүөһү-ас тутарбыт, оҕон сайын от үлэтигэр сылдьара. Мотоблогунан мунньара, кэбиһии үлэтигэр от үрдүгэр түстүүрүн ордороро. Ото тэбис-тэн, чөкө буолара, табыллыбыт отун көрөн наһаа

астынара. Күһүн оҕуруот, хортуоска хостооһуна, муус ылыта, тийэитэ Алешата суох барбат этэ. Барытын бэйэтэ оҕоро сатыыра, көрдөһөрүн сөбүлээбэт этэ. Оҕорор дьыалатын, үлэтин, хамсарарын барытын, бүтүннүүтүн үчүгэйдик эрэ оҕороро. Оҕобут куруутун аймах-күлэ дьонугар, табаарыстарыгар күүс-көмө буолара, ыарахан кэмгэ туора турбакка, бастакынан көмөлөһөрө, өйүүрө, сүүрэрэ-көтөрө. Дьонго-сэргэҕэ, табаарыстарыгар элэккэй, сайаҕас майгылаах, дьонно сөбүлэтэр, киһи быһыытынан ыраас, уйан дууһалаах, олус кичэллээх, үтүө, чиэһинэй, көнө этэ. Алеша табаарыстарын кытта балыктыырын, күһүн-саас аҕатын, убайын кытта кустуурун, тыаҕа сылдьарын сөбүлүүрө, айылҕаҕа сынныанарын ордороро. Техникаҕа сыстаҕас буолан, аҕата эрдэ массыына, мотоцикл ыытарга үөрөспүтэ. Сэттис кылаас-тан куттаммакка баар техниканы толлуубакка ыытара. Кэлин бэйэтэ көрүнэр, өрөмүөннүүр буолбута. Үлэлээн бэйэтэ массыыналанан, дьонун куораттан сынныта таһаарара, оҕолорун саадтарыгар таһара.

Таптыгыр оҕобут Алеша чугас дьонугар итии-истин сыһыана, үчүгэй майгыта, барыбыт туһугар наһаа кыһанаара, хайаан да эбэттигэр сылдьан, көрсөн сүбэлэһэн, кэпсэтэрин олус астынара, көрө-истэ сылдьара, сүүрэрэ-көтөрө, дьуһурустубатын көннө утуйбакка да кэлэн көмөлөһөрө. Барыбытын олус таптыыра, кууһа-сыллыы сылдьара. Алеша куруук туох эрэ сана идеялардаах, олоххо туһунан көрүүлээх уонна тардыһылаах этэ. Инникигэ элбэх былааннардааҕа... Кырдыастыын, кыралыын, билэр-билбэт дьонун кытта куруук кэпсэтиннээн, ис кирибэх, истин сыһыаннаах этэ. Оҕобутун бу үс сыл тухары наһаа да суохтаатыбыт, аҕынныбыт, ахтыбатах күммүт диэн суоҕа.

Таптыгыр уолбут, оҕобут, сиэним, кэргэним, аҕабыт Алеша, кини ситэри олоботоох олоһун оҕолоро салдыахтара, аҕаларын аатын истинник ааттата сылдьыахтара. Алеша сырдык мичээрдээх мөссүөнэ, үтүө-сэмэй майгыта эйбүтүгэр, сүрэхпитигэр мэлдьи баар. Барыбыт туһугар кыһамныыта, күүстээх таптала биһиги сүрэхпитигэр өрүү тыыннаах сылдьыаҕа. Оҕобут баара-суоҕа 29 эрэ сыл чаҕылхайдык олонор ааста.

Эбэтэ, ийэтэ, аҕата, кэргэнэ, оҕолоро, эдьийиэ, ыраата, бары аймахтара

Table with 2 columns and 10 rows containing names and details of participants in the competition. Includes names like АРТЕМБЕВ-ПРОТОПОВ, АНЕСИМ АФАНАСЬЕВИЧ, АРГУНОВ, ДМИТРИЙ ДМИТРИЕВИЧ, etc.

Кылаабынай редактор В.Г. КАСЬЯНОВ

ОТДЕЛЛАР: редакторы солбууааччы — 41332, хаһыаты тангы — 41332, бухгалтерия — 41141, факс — 41141.

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улууһун «Энсиэли» хаһыат редакцията» автономнай учреждение. Сибээс, информациялар уонна маассабай коммуникациялар эйгэлэригэр кэтээн көрүүгэ Федеральнай сулууспа СР управлениетыгар 2012 с. олунньу 7 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — ШИ №ТУ14-0216. Сурукка ааккытын-суолугун, үлэтигин, дьиэбит аадырыһын чопчу ыйын. Редакцияҕа кирибит суруктар төнөрүллүбүтэр. Автор этэрэ хаһыат санаатынын мэлдьи биир буолбат. «ЭНСИЭЛИ» - Нам улууһун хаһыата. Редакция, издатель аадырыһа: 678380, СР, Нам улууһа, Нам сэл., Ст. Платонова уул., 1, 2 корп. Типография аадырыһа: 678380, СР, Нам улууһа, Нам сэл., Заложная уул., 4. E-mail: Namsy41141@mail.ru

«Энсиэли» хаһыат РИС талылына, тангылына уонна бэчээттир сыһаар бэчээттэннэ. Аадырыһа: Нам сэл. Ст. Платонова уул., 1, 2 корп. Формата А3. Кээмэйэ 2 бэчээт. лисс Көндүл сыһаанан атылыналар Индекс — Р0005. Тираһа — 1394 Бэчээккэ илии баттаньтын графика — 12:00 ч. 18.05.2017 с. Бэчээккэ илии баттанна — 11:20 ч. 18.05.2017 с.